Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia
Braşov, piaţa mare Nr. 30.

Scrisori nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.

INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birouri de anunciurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Dannebcr*, în Budapesta: *A. V. Goldbergerg, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.

Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.

Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. seu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔR DE DUMINECĂ 49)

„Gazeta" iese în fiă-care di.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România si străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.

Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 270.—Anul LIX. **Braşov, Sâmbătă-Duminecă 8 (20) Decemvre** **1896.**

Şi-au pus gând rĕu.

Nimic nu póte dovedi mai mult, că guvernul unguresc plănuesce a nimici încetul cu încetul întrégă organisaţia nóstră, tóte legăturile, ce ne unesc într'un mănunchiu ca popor cu aceeaşi limbă, cu aceleaşĭ datine şi obiceiurĭ, cu aceleaşĭ tradiţiunĭ şi nisuinţe, — şi ne unesc nu numai ca partid politic, ci pe terenul de cultură naţională, tocmai aşa ca pe terenul politic, — nimic nu póte dovedi, dicem, duşmănósele planurĭ mai mult, decât modul, cum s'a pus la cale din partea guvernului urmărirea şi pedepsirea pe cale poliţienéscă a convocătorilor întrunirilor de alegĕtorĭ românĭ, din ajunul alegerilor generale dietale.

Mai întâiŭ s'au năpustit în contra convocătorului întrunirei din Braşov, ce fusese mai întâiŭ permisă de poliţiă, ér în momentul din urmă oprită printr'un ordin volnic fişpănesc.

D-l Dr. Aurel *Mureşianu* a fost citat la poliţiă şi, după câte-va întrebărĭ, ce 'is'au pus, a fost condamnat de cătră căpitănia poliţienéscă din loc la 8 dile arest şi 50 fl. amendă, pe motivul că, precum a mărturisit, a conchiămat întrunirea ca preşedinte al clubului electoral român din loc şi făcĕnd acésta cu scop de-a alege delegaţĭ pentru conferenţa generală a alegĕtorilor românĭ din Sibiiu, ar fi păcătuit în contra ordinaţiunei ministrului de interne din 7 Decemvre 1895. care opresce convocarea de adunărĭ cu direcţiunea partidei naţionale române.

In contra acestei judecăţĭ poliţienescĭ, d-l Dr. A. Mureşianu a înaintat recurs.

Astădĭ am primit o copiă de pe sentinţa poliţiei din Sibiiu în contra d-lui Dr. *Raţiu* ca convocător al conferenţei delegaţilor şi în contra d-lor Dr. O. *Russu* Dr. A *Frâncu*, Dr. N. *Vecerdea*, O. *Tilea*. Z. *Boiu* şi Dr. I. de *Preda* ca convocătorĭ ai adunărei alegĕtorilor românĭ din cercurile comitatului Sibiiului.

Chipul şi spiritul în adevĕr poliţienesc, ce rĕsuflă din acéstă sentinţă şi din motivele ei, ne dă cea mai nimerită icónă a planurilor diavolescĭ, ce s'au pus în lucrare spre a stîrpi din rădăcină orĭ-ce organisaţiă între Românĭ. Étă-o:

Nr. 995/1896 kih.

SENTINŢĂ.

1. *Dr. Ioan Raţiu*, advocat, de 68 de anĭ, gr. cat., căsĕtorit, tată a 3 copii, a mai fost pedepsit.

2. *Dr. Octavian Russu*, advocat, de 40 de anĭ gr. cat. căsĕtorit, fără copii, n'a mai fost pedepsit de poliţiă.

3. *Dr. Amos Frâncu*, advocat, de 31 de anĭ, gr. cat. necăsĕtorit, n'a mai fost pedepsit de poliţiă.

4. *Dr. Nicolau Vecerdea*, advocat, de 34 de anĭ, gr. ort., căsĕtorit, fără copii, n'a mai fost pedepsit.

5. *Onoriu Tilea*, inginer, de 46 de anĭ, gr. cat., căsĕtorit, tată a 5 copii, n'a mai fost pedepsit de poliţiă.

6. *Zaharia Boiu*, assesor consistorial, de 63 de anĭ, gr. ort. căsĕtorit, tată a 4 copii, n'a mai fost pedepsit şi

7. *Dr. Ioan de Preda...* (Aci lipsesce naţionalul),

toţĭ locuitorĭ în Sibiiu, sunt **declaraţĭ vinovaţĭ** *de transgresiune în contra înaltei ordinaţiunĭ a ministeriului reg. ung. de interne dela 7 Decemvre 1894* Nr. res. 1488 şi **sunt judecaţĭ** pe basa aceluia cum urméză:

1) *Dr. Ioan Raţiu*, **pentru conchemarea conferenţei delegaţilor tuturor alegĕtorilor românĭ** pe diua de 24 Octomvre a. c. la Sibiiu, la o **amendă de 70 fl.** v. a. în favórea scopurilor indicate în art. de lege XXII din 1892, — în cas, că nu s'ar puté scóte acésta sumă *la 7 dile arest* — şi **la o pedépsă de 10 dile arest** pe *cheltuiala propria*, precum şi la *purtarea speselor* de esecuţiune eventuală. 2) *Dr. Octavian Russu*, 3) *Dr. Amos Frâncu*, 4) *Dr. Nicolau Vecerdea*, 5) *Onoriu Tilea*, 6) *Zaharia Boiu* şi 7) *Dr. Ioan de Predà* **pentru convocarea alegĕtorilor românĭ**, carĭ stau pe basa programului dela 1881 din cercurile electorale Sibiiu, Cisnădia şi Nocrich pe diua de 23 Octomvre a. c. la Sibiiu, cu scop de a alege delegaţĭ la conferenţa conchiemată de Dr. Ioan Raţiu, la o **amendă de câte 25 fl.** v. a. pentru scopurile indicate sub 1) — în cas, că nu s'ar puté scóte acéstă sumă *la câte 3 dile arest* — şi **la o pedépsă de 3 dile arest** pe *propriele spese* şi toţĭ acusaţii se obligă de a plăti la acest oficiu amendele în timp de 15 dile după intrarea în vigóre a acestei sentinţe, fiind la din contră încassate pe calea esecuţiunii şi pedépsa de arest sĕ o încépă în acelaşĭ termin, **fiind la din contră aduşĭ cu brachiul în arest.**

MOTIVE.

Fapta subiectivă este dovedită faţă cu acusaţii prin convocarea adunărilor dificultate, ce au mărturisit'o, fapta obiectivă faţă cu Dr. *Ioan Raţiu* e dovedită prin cuprinsul convocării, prin ordínea de dĭ, ce a presentat'o acesta când a anunţat primarului conferenţa delegaţilor planuită pentru 24 Octomvre a. c., prin provocarea adresată preşedinţilor clubului partidei în diferitele cercurĭ electorale, ca sĕ alégă câte doi delegaţĭ la conferenţa generală de delegaţĭ convocată de dênsul şi prin numĕroşĭ articulĭ apăruţĭ în organul sĕu *„Tribuna"*.

Din acestea reese neîndoios, că Dr. Ioan Raţiu a convocat partida naţională română, cea mai înainte esistentă, apoi declarată disolvată şi totuşĭ privită ca şi mai departe esistentă, conform organisaţiei de mai înainte cu scop de a-o reactiva, respective a-o consitui din nou conform organisaţiunii sale.

Acésta o dovedesc:

1. Punctul 3 al ordinei de di pentru plănuita conferenţă de delegaţĭ, în care se dice: „Raportul comitetului central esecutiv asupra sesiunii trecute" — un comitet esecutiv al partidei disolvate nu era permis sĕ esiste, pentru-că şi comitetul, care a esistat a fost disolvat, — ca stând în nedespărţită legătură cu partida — dér precum se vede din acest punct al ordinei de dĭ, totuşĭ, ca şi partida însăşĭ, a fost privit ca şi mai departe esistent şi avea sĕ fiă pus în activitate, adecă invitaţĭ sĕ-şĭ facă raportul.

2. Dr. Ioan Raţiu a provocat în mod oficial, prin preşedinţii lor, cluburile partidei, carĭ în sensul organisaţiunei partidei s'au constituit în diferitele cercurĭ electorale la 1892 şi au format o parte integrantă a partidei disolvate, ca sĕ învite la o întrunire pe alegĕtorii dietalĭ românĭ, carĭ stau pe basa programului de partid dela 1881, sĕ alégă — conform organisaţiei de mai nainte — câte doi bărbaţi de încredere şi pe aceştia sĕ-i trimită ca delegaţĭ ai cercului electoral la conferenţa delegaţilor conchiemată de dênsul (vedĭ Nr. 219 „Tribuna": „La lucru"; Nr. 220: „Cătră presidenţii cluburilor" şi diverse asemenĭ invitărĭ şi ordine de dĭ publicate în aceeaşĭ foiă; mai departe Nr. 264 al „Tribunei" pasagiul cuprins în recursul publicat al D-rului Ioan Raţiu contra oprirei conferenţei din cestiune: „...Au fost permise conferenţele de alegĕtorĭ românĭ cercuale, convocate în cercurile singuratice de cătră presidenţii cluburilor cercuale ale partidului nostru!"

Faptul *esistenţei mai departe a partidei naţionale române*, ce a fost declarată disolvată, precum şi *organisaţiunea ei şi conchiămarea acestei partide* însăşĭ o dovedesc afară de articulii citaţĭ până aicĭ încă diferiţĭ alţĭ articulĭ apăruţĭ în „Tribuna", ca d. es. în nr. 221: „Situaţia" cu încheierea: „Acţiunea nóstră"; nr. 227: „Momentul"; nr. 260: „Partide politice — partide naţionale"; nr. 223: „Politică sănĕtósă"; nr. 224: „Conferenţe", „argumente forţate" şi multe altele.

Faţă cu Dr. *Octavian Russu*, Dr. *Amos Frâncu*, Dr. *Nicolae Vecerdea*, *Onoriu Tilea*, *Zaharia Boiu* şi *Ioan de Preda* este dove-

FOILETONUL „GAZETEI TRANSILVANIEI".

ODĂ

LA INAUGURAREA TEATRULUI NAŢIONAL DIN IAŞI

1896 Decemvrie.

Te salut măreţe templu, Tu al muselor locaş,
Care te înalţĭ cu fală în bĕtrânul nostru Iaşi!
In tine lucesce arta, ca nestinsul foc vestal,
Rĕspândind rada culturei cătr'al lumeĭ ideal!

Tu eştĭ légăn de mărire pentru orĭ şi ce popor,
Care 'ndréptă'a lui iubire spre-a luminilor isvor!
Numai arta şi sciinţa sunt puterĭ de 'nsufleţire,
Care 'nalţă pe popóre şi le duc la nemurire!

Aicĭ genii şi talente, florĭ de 'naltă cugetare,
Desmorţesc în om virtutea cu-ale artelor suflare;
Ele-apropie trecutul de presentul sburător,
Luminând a vieţii cale în spre timpul viitor.

Prin talent se oglindeşte orĭ-ce faptă strălucită
Din bĕtrâna omenire, printre secolĭ adormită;
Şi'n a inimei adâncurĭ, câte patimĭ se ascund,
Se aduc la suprafaţă, ca şi din al mărei fund.

Orĭ-ce suflet plin de jale şi cuprins de grea durere,
In imaginile artei află dulce mângâere;
Căcĭ iluzia rĕsare în pieptul ce-a suferit,
Precum flórea pe morminte din durerĭ a rĕsărit.

Inocenţa şi iubirea, stele din raiul ceresc,
In a vieţii primăvară mândre'n suflet strălucesc
Dar lumina lor frumósă se cuprinde dese orĭ,
De durerĭ şi suferinţă, ca un cer senin de norĭ.

Ér la cântul poesiei, limba deilor ceresci,
Se trezesc în armonie dorurile omenescĭ;
Ş'atuncĭ inima se 'nalţă, ca un vultur cătră sóre,
In spre ce-i nobil şi gingaş în al consciinţeĭ flóre.

Câte-acordurĭ dulcĭ a lirei din trecuta omenire
Până adĭ maĭ rĕsun încă în a lumei amintire!
Şi cântarea lor divină pe popóre 'nbărbătând,
Le-a condus falnic la mórte, pentru ţéra lor luptând.

Fericită dar sĕ fie ţéra nóstră Românéscă,
Unde artele frumóse vor puté sĕ se umbréscă!
Şi mărirea strămoşéscă pri'ntre secolĭ asfinţită,
Cu-ale artelor cunune va sĕ fie 'mpodobită!

Generaţia presentă cu o muncă de rod plină,
Va lăsa viitorimei mândră cale de lumină;
S'a culturei mugurĭ fragedĭ ce rĕsar acum şi cresc;
Vor da flórea Nemurirei pentru némul Românesc!

Ioan Ianov.

La înaugurarea Teatrului Naţional.

1 Decemvre 1896.

Sĕ cântăm un cânt de fală, şi ca'n ceasurĭ de mărire
In isbândă fericită, glasul viu sĕ ridicăm
Imboldiţĭ de gândurĭ bune, tarĭ de dreaptă făptuire
Imnul vremilor dorite şi ajunse, sĕ 'nălţăm!

Templul artei se deschide — cu porţĭ scump împodobite
Lĕcaş sfânt minţii măestre şi-armoniei închinat,
Pe altaru-i sĕ păstreze graiul patriei iubite,
Adevĕrul vecînic tinĕr şi frumosul aripat.

Au trecut negurĭ de nópte peste câmpurile nóstre,
Invĕlind suflarea vieţii în des giulgiu de mormênt,
Ascundĕnd a ei odóre, câmpurĭ verdĭ şi bolţĭ albastre
Cu făptură minunată fără sémăn pe pămênt.

Şi-a fost lungă şi vrăşmaşă nóptea cea 'nfiorătóre
A fost veacurĭ mut cuvêntul, ochiul veacurĭ adormit,
Dér de-au curs lacrimĭ şirói̯e peste brazda hrănitóre
Au rodit ogorul veacurĭ şi pe noi ne-a oţelit!

Ast-fel au scăpat ne-atinse, întregĭ, vii, îmbogăţite
A naturei darurĭ scumpe şi-ale inimei comorĭ;
Ér de când a topit umbra focul radei isvorite
Din lumina aşteptată. — E sfânt revărsat de zorĭ!

Şi de-atuncĭ cu muncă crudă, sub a sórelui văpae
Strîns uniţĭ în dor de ţéră, sfărmând piedicĭ, înfruntând

dită fapta obiectivă, conlucrarea la convocarea unei adunărĭ îndreptate spre activitatea partidei naţonale române prin aceea, că au conchiemat în câteva cercurĭ electorale pe alegĕtorii românĭ, carĭ stau pe basa programului dela 1881 al partidei, cu scop de-a alege delegaţĭ la conferenţa generală plănuită de d-l Dr. Ioan Raţiu.

Căcĭ chiar abstracţiune făcênd dela aceea, că numiţii *au lucrat în calitatea lor ca funcţionarĭ ai partidei — adecă ca presidenţĭ de club, seu totuşĭ, conscient orĭ inconscient, ca mandatarĭ ai partidei*, ei prin convocarea făcută de dênşii a alegĕtorilor unor anumite cercurĭ electorale cu scop de a alege delegaţĭ, au conlucrat la conferenţa delegaţilor conchiămată de Dr. Raţiu, căcĭ fără de prilegiul de nouă alegere a unor astfel de delegaţĭ, acéstă conferenţă ar fi fost *eo ipso* imposibilă.

De altă parte trebue sĕ fiă respinsă esceptiunea de incompetenţă a căpităniei poliţiei orăşenescĭ cu provocare la § 41 art. de lege XXXVII din 1880 şi din causă, că *valabilitatea de drept a ordinaţiunei ministeriale combătute nicĭ nu póte fi supusă unei discusiunĭ în procedura administrativă.* Mai departe tot aşa de puţin a putut fi privită ca motiv pentru achitare asertiunea, ce se pretinde, că a făcut'o d-l primar cu ocasiunea anunţării adunării conchiămate la Sibiiu pe ḑiua de 23 Oct. a. c.: „că nu are nicĭ o obiecţiune legală contra convocării“, deórece acésta asertiune făcută în conversaţiune nu eschide ca planul sĕ fiă contra unei ordinaţiunĭ speciale şi de-órece acésta asertiune — chiar sĕ fiă mărturisită ca făcută — în nicĭ într'un cas nu putea fi privită ca resoluţiune, după ce în acésta afacere s'a dat o resoluţiune în scris.

Din motivele citate acusaţii au trebuit decĭ sĕ fiă găsiţĭ vinovaţĭ şi sĕ fiă condamnaţĭ şi adecă s'au luat în sémă faţă cu Dr. Ioan Raţiu pedepsele de mai nainte ca agravante, pre când faţă cu ceilalţĭ acusaţĭ s'a considerat împrejurarea, că n'au fost pedepsiţĭ până acuma, ca uşurătóre.

Sibiiu, 16 Decemvre 1896.

Simonis m. p.,
căpitanul poliţiei oraşului.

Apetitul ministrului Perczel. Ni-se scrie din Turda cu data de 18 Decemvre: „Stimate D-le Redactor! Scriindu-se în „Gazeta Transilvaniei“ Nrul 268, că *ministrul Perczel* a alarmat şi a pus în mişcare *autorităţile „din întreg fundul regiu“* **contra convocatorilor întrunirilor electorale române,** prin acésta vin a aduce la cunoscinţa publică, că acea scire este defectuósă, deórece Escelenţa sa ministrul *nu-i un astfel de om, care sĕ se mulţăméscă cu fundul regiu,* **apetitul dênsului e cu mult mai mare.**

Pentru aceea aşa cred, că góna a estins'o pe tot teritoriul Transilvaniei şi acésta o deduc de acolo, că în 16 a lunei curente şi d-l advocat *Ioan Mesaroş* din Turda a fost citat la poliţia oraşului Turda, pentru-că pe ḑiua de 22 Octomvre a conchemat alegĕtorii românĭ din comitatul Turda-Arieş la o întrunire electorală, pe care anunţându-o în timp legal, poliţia a şi luat'o spre cunoscinţă şi *a şi conces* ţinerea ei.

Acum totuşĭ *îl ia poliţia la cercetare,* şi nu numai pe d-sa, ci **şi pe aceia, carĭ au participat la acea întrunire,** căcĭ după aceea pe toţĭ i-a interogat.

Aşa-déră vede-ţĭ D-le Redactor, că apetitul ministrului Perczel este cu mult mai mare, decât sĕ se sature cu fundul regiu. Că ce va urma mai departe, vom vedé.

Revistă politică.

Discusiunile din dieta ungurésca. In dietă se continuă discusiunile asupra proiectelor de rĕspuns ale diferitelor partide la discursul tronului! In şedinţa dela 17 Decemvre a dietei a vorbit şi ministrul-preşedinte *Banffy.* El a încercat sĕ apere pe mamelucii sĕi din tabĕra guvernamentală în contra oposiţiei, care îi învinuesc mereu, că au fost aleşĭ ca deputaţĭ pe cale ilegală, prin corupţiunĭ cu banĭ, prin presiunĭ tătărescĭ etc. Banffy a recunoscut şi el, că la alegerĭ s'a făcut multe blăstĕmăţii, corumperĭ cu banĭ şi altele, dér ḑise că acestea s'au făcut nu numai din partea partidei guvernamentale, ci şi din partea partidelor oposiţionale, prin urmare trebue sĕ-şĭ ierte unii altora, căcĭ *toţĭ sunt păcĕtoşĭ.* Proiectul de rĕspuns al partidei lui Apponyi, care înainte de tóte vrea sĕ se facă o reformă a legei electorale, nu-i trebue lui Banffy. Partida guvernamentală ḑise el, îşĭ are programul sĕu şi va rĕmâné neclintit pe lângă acest program. Inainte de tóte reforma administraţiunei şi apoi celelalte. Cu privire la *regularea cestiunilor electorale,* Banffy ḑise, să guvernul recunósce, că trebue sĕ se ia óre-carĭ mĕsurĭ şi în privinţa acésta şi va şi lua; deja acum se ocupă cu studiarea acestei cestiunĭ, dér nu scie spune, că óre când, cum şi în ce mod are sĕ vină cu propunerĭ înaintea dietei în privinţa acésta. Cu alte cuvinte, guvernului nu mult îi pasă de legea electorală, pentru el e bună acéstă lege şi aşa cum o au astăḑĭ, căcĭ ea nu-i stă în cale de a-şĭ putea făuri maioritate cum îi place, făcênd sĕ fiă aleşĭ deputaţĭ tot după sprâncénă.

*

Cestiunea limbei şi armata austriacă. Ḑilele acestea ministrul armatei teritoriale din Austria, *Welsersheimb,* a făcut în parlamentul din Viena şi câteva declaraţiunĭ în ceea ce privesce cestiunea limbei în armată. Ministrul ḑise adecă, că nu află la loc dorinţa naţionalităţilor, de-a ne întroduce în armată ca limbă de serviciu limba naţională a ostaşilor de diferite naţionalităţĭ, deórece, ḑise el, nu din punct de vedere militar este neapĕrat de lipsă, ca în armată sĕ rĕmână şi mai departe limba germană ca limbă generală de serviţiu. Atâta totuşĭ a recunoscut ministrul că *trebue şi e de lipsă sĕ li-se vorbéscă feciorilor în limba lor atât în şcólele militare, cât şi în tóte atingerile cu eĭ,* ca astfel feciorii în totdéuna sĕ înţelégă ceea ce li se spune.

Cu ocasiunea acésta ministrul a mai făcut şi alte enunciaţiunĭ interesante. Anume la plângerile ridicate din maĭ multe părţĭ, el a declarat, că e deplin învoit cu dorinţa celor ce cer, ca în viitor *gendarmii sĕ nu mai fiă întrebuinţaţĭ pentru scopurĭ politice,* cum sunt alegerile etc. Despre *duel* ḑise, că acesta este un barbarism; ostaşii îşĭ au tribunalul lor care sĕ-i judece şi de aceea nu trebue eĭ înşi-şĭ sĕ-şĭ facă judecata prin sabiă, orĭ pistol, căcĭ chiămarea ostaşului este de-a lupta cu duşmanii din afară, ér nu de a se ucide unii pe alţii, orĭ pe compatrioţii lor. — De-odată cu acestea ministrul mai spune, că la liberarea feciorilor din armată, va îngriji ca sĕ fiă liberaţĭ mai întâiu aceia, carĭ se ocupă cu plugăritul.

*

Alegerile pentru consiliul comunal al Cernăuţilor. In 16 Decemvre s'au încheiat alegerile pentru consiliul comunal al capitalei bucovinene, carĭ de rêndul acesta au fost mai sgomotóse şi mai agitate ca orĭ-când altă-dată. Etă ce ḑice între altele „Gazeta Bucovinei“ despre resultatul acestor alegerĭ:

„Pentru noi, Românii, douĕ momente mai însemnate se scot în relief din luptele electorale încheiate deja: Păşirea de astă-dată cu mult mai energică şi mai resolută a elementului român din capitală în lupta electorală, şi condamnabilul amestec direct al guvernului în acéstă campanie electorală. Şi décă peste tot, resultatul final nu ne mulţumesce, un avantagiu şi un mare câştig totuşĭ resultă şi pentru noi din luptele electorale actuale: Au dat de astă-dată şi Românii de aicĭ doveḑĭ de însemnătatea lor în viéţa publică a capitalei; au făcut un mare pas înainte şi s'au manifestat în mod cu totului deosebit de ţinuta lor de până acum în causele nóstre naţionale şi în vêrtegiul politicei, prin ceea ce au impus nu numai aliaţilor, ci şi contrarilor noştri politicĭ. Guvernul nostru însĕ, pe cât de jignitor a ţintit sĕ ne lovéscă, pe atât de bun serviciu ni-a făcut în acelaşĭ timp. Fapta sa arbitrară va avé de sigur şi acel efect, că va produce în ţéră o simţită reacţiune şi va contribui tot mai mult la întărirea curentului naţional, pornit deja şi în mijlocul poporului nostru....

Demisiunea Mitropolitului Ghenadie.

Cestiunea metropolitană, care a căşunat atâta nelinişte ţĕrii, s'a deslegat. Sf. Sinod a anulat la propunerea guvernului român sentinţa, prin care fusese osêndit Metropolitul Ghenadie. In ḑiua după ştergerea judecăţii osênditóre „Monitorul oficial“ a şi publicat, demisiunea Metropolitului Ghenadie adresată Regelui. Etă-o:

Sire.

Dela începutul crizei dureróse prin care a trecut de atâtea lunĭ Sfânta nóstră Biserică Română, mi-am pus totă nădejdea în dreptatea Majestăţii Vóstre.

Acum când dreptatea mi s'a făcut, şi Sfînta nóstră biserică nu mai este turburată de nesce întâmplărĭ, pe carĭ eu urmând pilda Mântuitorului, m'am hotărît sĕ le uit, nu voesc sĕ se creadă că aş fi piedecă la dragostea şi liniştea care trebue sĕ domnéscă printre păstorii sufletescĭ ai neamului nostru.

Preţuind mai mult binele Sfintei nóstre Bisericĭ şi pacea supuşilor credincioşĭ ai M. Vóstre, decât deşertăciunile slave şi a mărilor, rog pe M. Vóstră sĕ bine-voiască a-mĭ primi dimisia din scaunul de Mitropolit-Primat al ţării.

M'am ţinut statornic în faţa nedreptăţei; prilej de vrajbă între fraţii mei întru Christos nu vroi sĕ fiu.

De acĭ înainte, ca şi în trecut, mĕ voi ruga lui Dumneḑeu pentru liniscea şi bună stare a Sfintei nóstre Bisericĭ, pentru înălţarea şi propăşirea patriei şi pentru sănĕtatea şi îndelungă viaţă a Majestăţii Vóstre şi a întregei dinastii.

Sunt ai Majestăţei Vóstre prea supus şi prea plecat smerit rugător cătră Dumneḑeu, pentru Voi şi Dinastia Vóstră.

† Ghenadie
Metropolit-Primat

1896. Decemvre 4.

O ḑi de binefacere.

Braşov, 7 (19) Decemvre.

Sĕrbătórea S.-lui Nicolae a fost prăsnuită astă-dată din partea Românilor braşovenĭ prin faptica dovedire a nobilului sentiment de jertfă şi generositate creştinéscă.

Sunt numai câteva sĕptĕmânĭ, de când luarăm parte la generosul act de binefacere al Asociaţiunei meseriaşilor românĭ din loc, şi acum étă a doua sĕrbătóre a simţului nobil de binefacere.

Chinurĭ aspre, nedreptate, şi pe câmpurĭ de bătaie,
Drept la viaţă, laurĭ, sceptru, neatîrnarea culegênd,

Am rupt vadurile 'n cale cu năprasnic 'aruncare
Ca un rîu măreţ, puternic, neteḑênd albia 'n curs,
Desfundat'am drum prin ţelinĭ, am pus stavilĭ la
[hotare
Er gândirea românească, vultur, a sburat tot sus!

De cu séră până 'n ḑiuă ca 'n poveştile străbune
Năsdrăvana flóre a ţerei, a crescut şi-a odrăslit
Şi sporesce tot mai trainic, vênt n'o bate, vremurĭ bune
Aduc unde de rodire din spre-apus şi rĕsărit!

Şi-astăḑĭ, pe-acest colţ din ţéră, în Cetatea de-altă dată
Scaun falnic de domniă pentr'un gând sublim jertfit,
Inălţăm clădire tare, fier şi piatră înjghebată,
Vatra jertfelor curate, altar muselor dorit.

A lui Jupiter copile[1]), din Olimp cu drag cobóră
Sĕ ne-aducă dor de viaţă *focul sacru* 'nvietor
Sĕ'l vegnieze aprins vecînic sĕ nu piară-odinióră
Simbol luminos de fapte şi gândire urzitor!

Et-o ! Pórtă într'o mână masca tragică. Pe frunte
Frunze, strugurĭ, o cununa şi coturnul încălţând

Vine Melpomena[2]) rece — ea nu póte sĕ înfrunte
A *destinului* rostire pentru cei de pe pământ.

Lângă Ea voios s'avêntă Talia[3]) 'nveselitóre
Cu toiag de păstoriţă şi cu iederă în pĕr,
Masca Comediei pórtă, glumind, bună, rîḑĕtóre
De-a lumei neajunsurĭ, grăind numai adevĕr.

Şi apoi sprintenă, sglobie, Terpsicora[4]) săltăreaţă
Batênd strunele pe liră cu a plectrului mişcărĭ,
Şi ḑicênd din gură versul paserei de dimineţă
Jócă 'ntr'una nebunatic dornică de desmerdărĭ!

Vin la sĕrbătórea nóstră îndrăgitele fecióre
Inimos ele ne 'mbie s'ascultăm divinul sfat,
Căcĭ ne dau pornirea sfântă *fermecată inspirare*
Ce ne-alintă dulce mintea şi-o rodesce 'mbelşugat.

Er Voi tinerĭ, minţĭ frumóse, generaţii înflorite
Cu menirĭ de viaţă nouă, mândru, harnic sĕ lucraţĭ,
Cu credinţă fără preget, artelor neprihănite
Sub acéstă boltă sacră, *jertfa rară* sĕ 'nchinaţĭ!

1896, Sept. Iaşĭ. ***N. Volenti.***

---

[1]) Adecă Musele, cele 9 ḑeiţe, fiice ale lui Jupiter (Joe), ḑeiţele artelor liberale.

[2]) Melpomena = ḑeiţa tragediei.

[3]) Talia = ḑeiţa comediei.

[4]) Terpsicora = ḑeiţa dansului.

Grierul.

(Din datinele şi credinţele Românilor despre insecte).

(Urmare).

După credinţa Românilor din Moldova cântatul sĕu ţîrîitul *Grierul-de-casă* prevestesce *noroc*[1]), ér după a celor din Bănat nenorocire sĕu chiar mórte.

Etă ce scrie d-l A. Ioana în privinţa credinţei Românilor din urmă:

„Se întêmplă cu deosebire în zidurile vechĭ, că îndată ce sórele apune şi începe a însera, *Grieruşii* încep a cânta. Acéstă cântare, în felul ei, se consideră de popor de óre-care semn pentru respectiva casă orĭ familiă creḑêndu-se că, décă cântă *Grieeruşul* de-asupra de căpătâiul capului familiei, atuncĭ móre unul din familiă, ér din contră la picióre, móre orĭ se 'ntêmplă altă nenorocire mare în casă, orĭ unui prietin sĕu rudeniă[2]).

[1]) Rîndunica, an. I. p. 105: „Pe cât e de noroc, când cântă grierul la casă, pe atâta e semn rĕu, când năvălesc peste tine alte animale“.

[2]) Din credinţele poporului român din Maidan lângă Oraviţa, publ. în Familia, an. XXXVI. p. 497.

Reuniunea femeilor române din orașul nostru a făcut, ca în toțĭ anii, o colectă pentru a ajutora pe fetițele sĕrace, procurându-le îmbrăcămintea de lipsă pentru iérnă.

Mulțămită zelului nobil și plin de tótă lauda al dómnelor colectante, s'a adunat frumósa sumă de *321 fl. 70 cr.*, din care sumă s'a procurat câte-un rĕnd complet de haine pentru *42 fetițe sĕrace* dela șcólele nóstre elementare și s'au mai împărțit și ajutóre în banĭ de câte 4 fl. la patru vĕduve sĕrace.

Tot-odată s'au împărțit și din partea Comitetului parochial al bisericei S.-lui Nicolae din loc diferite haine de iérnă între *182 copii și 74 copile* dela scólele nóstre elementare, pentru care scop a contribuit biserica dela Sft. Nicolae considerabila sumă de *800 fl. v. a.*

In total au fost ajutorațĭ cu haine *298 scolarĭ și scolărițe și 4 vĕduve sĕrace.*

Pe lângă acestea, celor 42 de fetițe ajutorate de Reuniune li-s'a dat fiă-căreia și câte-un colac frumos, un nobil dar din partea dómnei *Elena Mocanu*, pe care-l face d-sa in fiă-care an.

Aceste generóse fapte de binefacere nu mai au lipsă de cuvinte, căcĭ vorbesc în deajuns ele însele.

Impărțirea ajutórelor s'a făcut erĭ după amédĭ în sala cea mare a gimnasiului, care era plină de lume. In fruntea salei se aflau la o masă dómnele membre din comitetul Reuniunei femeilor, la altă masă representanții comitetului parochial al bisericei S.-lui Nicolae, de ambele părțĭ ale salei mesele încărcate cu darurĭ.

Solemnitatea s'a introdus prin cântarea unei rugăciunĭ din partea noului cor de copii și copile, întemeiat de noul profesor de cântărĭ dela gimnasiu, d-l *Teofil Popovici*. Pentru întâia-dată avurăm plăcerea de-a audi erĭ acest cor, care este compus numai din elevĭ și eleve ale scólelor elementare și care e o minunată inovațiă, datorită zelului d-lui prof. de musică. Ne-a surprins mult, că într'un timp atât de scurt, a fost cu putință formarea unui cor de copii așa de bine disciplinat.

Cu același succes surprindĕtor a esecutat corul „Sfinte Dumnedeule", după care se urcă la tribună d-l preot *Dr. V. Saftu*, care într'nn discurs mai scurt arătă însemnătatea dilei, după care corul de copii cântă un frumos imn ocasional, pentru care publicul a rĕsplătit pe d-l Popovicĭ cu vii și meritate aplause.

Urmà împărțirea darurilor în cea mai frumósă ordine. Din partea Reuniunei darurile au fost împărțite de d-nele *Elena Voina* și *Elena Săbădeanu*, ér din partea comitetului bisericei S.-lui Nicolae le-au împărțit d-nii *S. Stinghe* și *G. Navrea*.

Publicul s'a depărtat dela acéstă serbare fericit el însușĭ de fericirea micilor copii și copile, cărora Sf. Nicolae li-a adus anul acesta darurile, ce pănă aci i-le aducea Moș-Crăciun.

Recunoscință se cuvine Comitetului bisericei S-lui Nicolae și Comitetului Reuniunei femeilor române, dér mai ales d-lor colectante Elena *Săbădeanu*, Elena *Blebea*, Elena *Voina* și d-nei *Chicumban*, carĭ cu atâta zel au arangiat colecta amintită.

SCIRILE DILEI.

— 7 (19) Decemvre

Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea vĕduvelor sĕrace din Brașov și Săcele șĭ-a ținut adĭ sĕptĕmâna adunarea generală în sala festivă a gimnasiului român din loc. Cu ocasiunea acésta s'a constatat, că fondul Reuniunei este adĭ 7001 fl. 33 cr. (mai mult cu 475 fl. 36 cr. ca în anul trecut.) Reuniunea are 26 membre fundatóre, 6 membri fundatorĭ și 117 membre ordine. Anul trecut au fost ajutorate din fondul Reuniunei *38 de vĕduve sĕrace* (ér nu numai 19, cum din greșélă s'a publicat în raportul din numĕrul de Lunĭ al fóiei nóstre.) De-odată cu acestea dăm loc următórei:

Mulțămite publice. „Reuniunea femeilor rom. pentru ajutorarea vĕduvelor sĕrace din Brașov și Săcele" mulțămesce pe acéstă cale D-nei *Ioana Mindea* din Beba pentru darul de *15 fl.*, ce a binevoit a-l da pentru scopul Reuniunii. — *Brașov*, 6 Dec. v, 1896. *Maria Popea*, preș., *Dr. I. Blaga*, secr.

—o—

In causa rĕpausului de Dumineca. Mai mulțĭ neguțătorĭ au cerut dela ministrul unguresc de comerciŭ, ca în considerarea sĕrbătorilor de Crăciun, sĕ se dea și în anul acesta voiă neguțătorilor, ca în Dumnecile, ce cad pe dilele de 20 și 27 Decemvre st. n. sĕ pótă ține prăvăliile deschise tótă diua. Ministrul a rĕspuns însĕ, că permisiunea cerută *nu li-se póte da neguțătorilor* de astă-dată, deórece în acest an atât diua de Crăciun, cât și diua de anul nou al apusenilor cad Vinerea și astfel publicul consumator póte sĕ-șĭ cumpere cele trebuincióse pentru serbătorĭ în dilele precedente, adecă în Joile dinaintea sĕrbătorilor.

—o—

Bóla de tifus în Pola. Scim, că în orașul austriac de lângă mare Pola a isbucnit bóla de tifus (lingóre) din causă, că locuitorii beură apă dintr'un canal, ce trece prin pământ plin de murdării și pe lângă aceea reservoarul, în care se adună apa, se afla din nenorocire tocmai în apropiarea unui cimiter. Scirile mai nouĕ spun acum, că tifusul a luat întinderĭ așa de marĭ, încât tot orașul este cuprins de grózǎ. Toțĭ cáțĭ au putut au părăsit orașul, căutându-șĭ locuințe în alte părțĭ; stradele sunt pustii orĭ-ce petrecerĭ și orĭ-ce adunărĭ sunt oprite; morții se îngrópă nóptea și fără nicĭ o ceremoniă. In timpul de față numĕrul bolnavilor de tifus este de 996; dintre aceștia 426 sunt ostașĭ, ér 570 civilĭ. Numĕrul casurilor de mórte este de 7% la di, va sĕ dică dintre 1000 bolnavĭ mor 70 la di. S'au luat cele mai aspre mĕsurĭ pentru împedecarea epidemiei, curățindu-se și desinfectându-se fântânile etc.

—o—

Scólă de cadețĭ în Lemberg. Ministeriul comun de rĕsboiŭ a dat ordin, ca sĕ se clădéscă o scólă de cadețĭ în Lemberg. Noua scólă se va deschide în anul viitor.

—o—

Jubileul unui profesor. D-l *Ștefan de Repta*, directorul gimnasiului superior gr.-or. din Sucéva, șĭ-a serbat în 16 Decemvre n. c. jubileul de 25 de anĭ de serviciu împlinițĭ pe terenul învĕțămĕntului.

—o—

Tăiarea bătăturilor dela picior, sĕu a „ochiurilor de găină", cum le mai dice, este un lucru de tot gingaș, precum de multe-orĭ am mai spus'o acésta. Dovadă și casul petrecut de curĕnd cu locuitorul Tasberger din Budapesta. Acesta se duse la băile de vapor ca sĕ-i taie bătĕturile. Cine scie pe mâna cărui om nepriceput a apucat, căcĭ bătăturile nu 'i li-a tăiat bine, scoțĕnd și puțin sânge dintr'un deget dela picior. Rana, care părea fórte neînsemnată, a doua di s'a înveninat și bietul om a trebuit sĕ zacă din causa asta două lunĭ în pat. La urmă s'a sculat și a început sĕ umble, căcĭ rana părea a fi vindecată, dér curĕnd după aceea rana s'a înoit și bietul om murì între cele mai crâncene durerĭ. — Cei ce sufer de bătăturĭ, vor afla cel mai bun medicament, décă vor purta încălțăminte largă și comódă, făcĕnd cât mai des băi calde de picióre, cu care ocasiune vor pută rĕnd pe rĕnd sĕ ia cu unghia câte-o pătură din pielea cea tare, care pricinuesce durerea, până când la urmă bătătura se pierde, orĭ cel puțin se subțiéză așa de tare, încât omul póte sĕ umble negenat.

—o—

Prelegere publică. Atragem încă-odată atențiunea publicului român din Brașov asupra *a douei prelegerĭ publice*, ce se va ține mâne la patru óre p. m. în sala cea mare a gimnasiului român. Va prelege d-l profesor Dr. V. *Branisce* despre „*Formarea mitului pe basa principiului asociării de idei*". Intrarea 20 cr., pentru studențĭ 10 cr. Venitul e destinat jumĕtate pentru Reuniunea femeilor române, ér jumĕtate fondului „Coresi" pentru tipărirea de cărțĭ școlare.

—o—

Bătaiă într'o sinagogă. Din Lemberg se telegraféză, că într'o sinagogă de-acolo s'a petrecut dilele acestea o bătaiă strajnică între Jidanĭ. Studenții jidanĭ din gimnasiu au voit sĕ facă un fel de părăstas pentru pomenirea unui coleg rĕposat al lor. Jidanii ortodocșĭ însĕ li-au spus dinainte, că nu-i vor lăsa sĕ facă acest parastas în sinagoga lor. Pe lângă tóte astea studenții s'au dus la sinagogă. Jidanii ortodocșĭ au dat atuncĭ năvală asupra lor în biserică, atacându-i cu bâtele. Toțĭ s'au încăerat la luptă, smulgĕndu-șĭ bărbile și spărgĕndu-șĭ capetele. Podelele sinagogei erau înroșite de sânge. Poliția n'a fost în stare sĕ-i despartă, așa că a trebuit sĕ sară în ajutor gendarmeria. Mai mulțĭ dintre Jidanĭ au fost arestațĭ. Apoi sĕ mai dică cineva, că Jidanii nu sciu sĕ fiă și ei „vitejĭ"?

—o—

Concert la Vila Kertsch. Musica militară va concerta mâne-séră, Duminecă, în restaurantul dela Vila Kertsch. Concertul duréză dela 6—11 óre. Intrarea în restaurant se face prin ușa din Strada Căldărarilor. De persónă se plătesce 20 cr.

ULTIME SCIRI.

Bucurescĭ, 18 Decemvre. Astădĭ după ameadĭ s'a întrunit marele colegiu electoral pentru a alege pe noul Metropolit. **A fost ales Metropolit-Primat fostul Metropolit, Episcopul de Roman Iosif Gheorghian.**

Londra, 19 Dec. n. „Daily News" aduce scirea, că marele puterĭ s'au înțeles definitiv sĕ folosésca mijlóce constrîngĕtóre la cas, că Sultanul n'ar fi dispus sĕ primésca și sĕ esecute reformele stabilite. E mai pe sus de orĭ ce îndoială, că *situațiunea în Orient e fórte critică.*

Inaugurarea noului teatru național din Iașĭ.

Dumineca trecută s'a sĕvêrșit în Iașĭ serbarea deschiderei noului teatru național, o clădire pompósă, pentru care, afară de subvențiunea votată de Cameră, comuna Iașĭ a votat un milion și 200,000 lei.

Serbarea s'a început printr'o vorbire frumósă a architectuluĭ Fellner, care a predat primarului cheile aurite ale teatrului pe-o perină de catifea roșiă. Primarul, d-l Nicu Gane, a rostit apoi o cuvêntare perfectă în formă și fond. Etă-o:

Discursul primarului N. Gane.

Onorată Adunare!

Era un timp, și nu-i de mult de-atuncĭ, pe când se credea, că limba românéscă nu e destul de fină, destul de mlădiósă pentru a reproduce tóte nuanțele gândirei și ale simțirei și a da nascere la opere dramatice de valóre. Așĭ putea dice, că limba românéscă era surgunită din salóne, schimosită în bisericĭ, școlĭ și tribunale, și numai la vetrele țĕranilor îșĭ păstrasă strămoșasca originalitate.

Grierul-de-câmp petrece de regulă pe locurĭ uscate, și anume pe fânațe, pe cóstele dealurilor, unde bate sórele, și pe arăturĭ năsipóse, în borțĭ pe carĭ și le face singur în pământ și care sunt cu puțin ceva mai largĭ de cum e grosimea corpului sĕu. Și nicĭ când nu se depărtéză de borta sa. De aceea nicĭ nu se póte lesne prinde.

Cu tóte însĕ că *Grierul-de-câmp* e așa de precaut, totușĭ băeții, voind a se juca cu dênsul, sciu sĕ-l scótă fără nicĭ o greutate. Și étă cum:

Ieu un paiu séu un bețișor supțirel, îl bagă pe încetișorul pănă în fundul borții, care e făcută de obiceiŭ sub fața pământului și numai spre fund ceva mai adâncă, și după ce l'au băgat îl strigă sĕ iasă afară.

Grierul, zidărit fiind, se prinde cu picióre le de 'nainte de paiu și nu se lasă de el pănă ce nu e scos cu totul afară.

Acésta însĕ se întêmplă mai cu sémă în timpul verii, când e fórte cald [3]).

Grierul-de-casă petrece în genere prin casele ómenilor și prin apropierea acestora.

[3]) Datina băeților românĭ, din cele mai multe sate din Bucovina.

Pripășirea și înmulțirea grierului acestuia prin casele ómenilor sĕ întêmplă, după credința și spusa Românilor din Bucovina, în următorul mod:

Când se face o casă nouă și proprietarul ei nu scóte tóte surcelele dintrênsa afară, ci le lasă în năuntru, din *surcelele sĕu ciurcelele* acelea, după cum le mai numesc unii, ies apoi grierii [4]).

In genere însĕ se crede, că la fiă-care casă nouă vine grierĭ, și mai cu sémă dela cele părăsite, ér când cele nouă încep a se învechi, atuncĭ și grierii încep a le părăsi și a se duce în alte părțĭ [5]).

Când se face un cuptor, o sobă séu un horn nou, séu când se preface unul dintre acestea, și stăpânul casei nu se interéséză ca locul unde se face, sĕ fiă cât se póte de curat, ci-l începe și-l face pe surcele mĕrunțele séu alte gunóie, din surcelele séu gunóiele acelea ies apoi grierii [6]); orĭ dimpreună cu lutul trebuincios spre facerea acestora aduce și vre-un cuib de grierĭ și soba, cuptorul, hornul séu ce este se zidesce pe capul grierilor [7]).

[4]) Cred. Rom. din Frătăuțul-nou, Frătăuțul-vechĭ, Horodnicul-de-sus sate în distr. Rădăuțului, și Cupca, sat în distr. Stovojinețului, com. de mai mulțĭ stud. gimn.

[5]) Cred. Rom. din Frătăuțul-vechiu, dict. de Catrina Dascal.

Când se duce lutul din *lutărie* Lunea, adecă la începutul sĕptĕmânei séu când e *luna nouă*, séu într'o di de sec precum Miercurĭ orĭ Vinerĭ, și cu lut de acela se unge apoi casa, séu pe jos [8]).

Décă femeile sunt une-orĭ constrînse sĕ aducă numai decât lut din lutărie când e lună nóuă séu într'o di de sec, atuncĭ, când 'l sapă, trebue sĕ dică:

Eu lutul acesta-l ieu,
Dér grierușii nu-i ieu!

Ér rostind cuvintele acestea trebue sĕ iee de trei-orĭ câte puțin lut în mână și tot de-atâtea orĭ sĕ-l arunce în grópa din care l'au săpat [9]).

[6]) Cred. Rom. din Broscăuțul-vechiu, sat în distr. Storojinețului; Todirescĭ sat în distr. Sucevii; și Horodnicul-de-jos, com. de mai mulțĭ stud. gimn.

[7]) Cred. Rom. din Tereblecea, dict. de C. Epure; din Bilca, dict. de C. Crăsnean; și din Cireș, dict. dmn. Burla.

[8]) Credința tuturor Românilor din Bucovina.

Mai departe se crede, că *Grierul-de-casă* se pripășesce la casa omului atuncĭ, când se mătură în casă Sâmbăta séra după ce a apus sórele [1]), séu când scóte plugarul întâia óră plugul, și după ce a arat, venind acasă îi pică țĕrina din opincĭ [2]).

In fine, când ómenii nu țin pe *Trifucel-nebun*, care e stăpânul tuturor *gândacilor*, *gujuliilor*, *gâzelor* și al *omidelor* și a cărui di pică tot-déuna la 1 Faur, atuncĭ se înmulțesc și grierii prin casele ómenilor [3]).

Grierul-de-casă, atât după credința Românilor din Bucovina cât și a celor din

[9]) Cred. și dat. Rom. din Mihovenĭ, com. de Vas. Strachină.

[1]) Cred. Rom. din Fundul-Sadovei, dict. de Catr. Latiș.

[2]) Cred. Rom. din Todirescĭ, sat în distr. Sucevii, com. de Nic. Rădĕșan, stud. gimn.

[3]) Cred. Rom. din Șcheia, sat în distr. Sucevii, com. de d-l Pancrațiu Prelipcean, învĕțător superior.

Cel întâiu care a îndrăsnit sĕ aducă limba nóstră pe scenă, a fost Gheorghe Asachi, care în 1816 a tradus pastorala Mirtil şi Chloe şi a compus apoi şi alte încercărĭ dramatice, care s'au jucat în teatre de societate. In urma lui, o cetă de tinerĭ cu pornirĭ generóse şi patriotice au produs în Iaşĭ un puternic curent pentru restabilireă limbei părinţilor noştri în drepturile ei străvechĭ, şi astfel în anul 1832 se clădi pe însu-şĭ acéstă piaţa primul teatru în Iaşĭ. Ér în anul 1843 prin iniţiativa Principelui Mihail Sturza se puse temelia teatrului dela Copou, după isprăvirea căruia cel întâiu fù dărîmat.

Odată scena română înfiinţată, veniră dela sine autorii şi actorii care au ilustrat'o

Nu voi vorbi de cei ce sunt încă în viaţă, fiind-că unii din ei mai tinerĭ, nu şi-au încununat încă cariera lor, ér alţii deşi mai bĕtrânĭ totuşĭ sunt mai aprópe de noi, pentru ca relaţiile personale, legăturile de prietenie séu chiar animosităţile pe carĭ numai mórtea le şterge cu totul, sĕ nu influenţeze dreapta şi nepărtinitórea judecată. De aceea voiu aminti numai pe cei dispăruţĭ din acéstă lume, dér pe care mulţĭ din noi au avut fericirea sĕ-i cunóscă şi sĕ-i apreţieze. Voiu cita deci printre autorĭ pe Vasile Alexandri, Costache Negruzzi şi Matei Millo, cei mai eminenţĭ şi cu mai mult renume, dinaintea cărora toţĭ predecesorii lor rĕmân în umbră.

Ei au fost cei întâiu plugarĭ, care au descoperit tesaurele ce erau ascunse în pămêntul înţelenit al limbei neamului nostru; ei au curăţit'o de neologisme, ei 'i-au redat farmecul sĕu original, ei au adus'o din bordee în palate, tinĕră, vigurósă, pitorescă, aşa cum era în gura poporului; ei au pecetluit'o şi fixat'o pentru tot-déuna, încât nimene în urma lor n'a mai îndrăsnit sĕ o îmbrace în haine străine. Acéstă treime de ómenĭ marĭ au dovedit prin opereile lor, care şi astădĭ stau încă în fruntea literaturei nóstre dramatice, că nu instrumentul, ci maiştrii lipsise până atuncĭ, carĭ sĕ-l ştie mânui. Ei sunt dér adevĕraţĭ întemeetorĭ ai teatrului nostru românesc, şi era o datoriă sfântă pentru noi de a înaugura acest nou sanctuar al artelor prin operele acestor nemuritorĭ bărbaţĭ.

Şi fiind-că în lumea intelectuală ca şi în cea fisică tóte se ţin lanţ împreună cu autorii veniră şi actorii cu tóte dificultăţile ce tinerii cu vocaţiune întimpinau atuncĭ în îmbrăţoşarea carierei teatrale, din causa prejudecăţilor sociale înrădăcinate. Incep dér prin a numi în capul tuturor pe Matei Millo, adevĕratul Molière al României, autor, actor şi director, neîntrecut în unele rolurĭ şi care a desfătat scena română aprópe jumĕtate de veac. Apoi imediat după el vine o pleiadă întrégă de ilustraţiunĭ pe care mulţĭ dintre noi, cei adunaţĭ aicĭ, au avut ocasiunea sĕ-i aplaude: Luchian, Pascali, Poni, Theodorini, Bălănescu, Manolescu şi alţii, carĭ rênd pe rênd şi fiă-care în geniul lor, au creat rolurĭ ce şi astădĭ vor servi de model noilor artiştĭ. Nu mai puţin şi sexul femeesc s'a distins pe scena ieşană prin mult apreciatele artiste: Sterian, Mereşescu, Stavrescu, Matilda Pascali şi altele, a căror talente vor rĕmânea neşterse în memoria celor ce le-au cunoscut.

Trebue sĕ recunóscem acestui mănunchiu de bărbaţĭ şi femei, autorĭ şi actorĭ, un merit mai presus de orĭ-ce laudă, căcĭ ei au fost iniţiatorii acestei mişcărĭ artistice, ei au creat totul înfruntând lipsa mijlócelor materiale şi neajunsurile unor scene cu totul nesuficiente, carĭ nu erau de natură a pune în relief talentele lor.

S'a întêmplat apoi ca în anul 1888 luna Fevruarie 17 sĕ ardă teatrul dela Copou din care causă trupa română a rĕmas fără scenă, ceea ce a fost o lovitură pentru societatea dramatică din Iaşĭ, care s'a vĕdut oprită în mijlocul avêntului ei de desvoltare.

Mulţămită însĕ silinţelor Consiliului Comunal presidat de d-l Vasile Pogor şi acelui presidat de d-l Ioan Diamandi, precum şi consiliului comunal actual, o pot dice acésta fără a păcătui contra legilor modestiei, un nou şi splendid teatru, cel mai frumos ce esistă în ţéra românéscă, s'a ridicat în piaţa şi pe ruinele primului teatru naţional din Iaşĭ.

Nimic nu s'a cruţat pentru a se da acestui templu tótă maiestatea cuvenită; şi aci e locul sĕ aduc mulţămirile mele cele mai călduróse d-lor architecţĭ Fellner şi Helmer, carĭ au conceput planurile şi au condus lucrarea cu o măestriă vrednică de tótă lauda. Asemine exprim viile mele mulţumirĭ d-lui architect Coschutz, care prin stăruinţa sa dilnică, neobosită şi consciinţiósă, a contribuit a aduce la bun sfîrşit acéstă măreţă clădire.

Dér décă era de datoria mea sĕ pun în vază meritul architecţilor, carĭ au alcătuit planurile şi supravegiat lucrarea, nu mai puţin sunt dator sĕ amintesc şi meritul netăgăduit al societăţii de Construcţii din Bucurescĭ, care a esecutat'o. Acéstă societate românéscă s'a purtat într'adevĕr românesce şi a pus tótă silinţa şi buna voinţă de a face o lucrare demnă de reputaţiunea ei.

Şi acum, în momentul când d. architect Fellner mi-a remis cheile teatrului în mijlocul acestei solemnităţĭ, deschid şi eu la rêndul meu porţile lui, Vouă Cetăţenilor Ieşenĭ şi Vĕ rog sĕ-l visitaţĭ cât mai des spre a vĕ procura, în mijlocul vicisitudinilor vieţei, câte-va óre de desfătare estetică. Multe sunt nĕcasurile şi amărăciunile ce simte omul în apriga luptă a esistenţei. Aicĭ veţĭ găsi alinare şi repaus sufletesc, căcĭ arta are darul dumnedeesc de a ne duce la completa uitare de sine şi a ne ridica în sferĭ senine şi netulburate de luptele frăţescĭ. Şi precum în biserică inimile nóstre se încăldesc şi se umilesc dinaintea tainelor nepătrunse, tot astfel şi în acest templu a muzei dramatice, unde se va juca dilnic marea tragedie umană, inimile nóstre se vor înălţa spre idealul frumosului şi al binelui.

Ér acum mĕ adresez vouĕ artiştilor şi vĕ încredinţez acest locaş spre esercitarea şi desvoltarea talentelor vóstre.

Luaţĭ de esemplu pe iluştri voştri predecesorĭ, carĭ pe o scenă cu mult mai inferióră au putut sĕ câştige laurii nemurirei.

Inauguraţĭ o eră de concordiă, colegialitate şi muncă, căcĭ numai aşa veţĭ ajunge la culmea pe care au atins'o artiştii altor popóre.

Aveţĭ un teatru înzestrat după tóte cerinţele moderne: iluminat cu electricitate, lumină ruptă din sóre; aveţĭ decorurĭ frumóse lucrate de maistri renumiţĭ, aveţĭ costumurĭ bogate din tóte veacurile, tóte aceste vĕ vor stimula şi vĕ vor da însuşĭ ilusiunea adevĕratei comedii lumescĭ pe care sunteţĭ chiămaţĭ a o representa aicĭ.

Cu asemenea mijlóce la îndămînă nu mĕ îndoesc, că veţĭ fi la înălţimea aşteptărilor publicului şi a sacrificiilor făcute de comună şi v'aţĭ ridica societatea dramatică ieşană la nivelul celorlalte instituţiunĭ teatrale din Europa.

Gândiţi-vĕ că gradul de civilisaţiune a popórelor astădĭ se judecă şi se măsóră după zestrea lor intelectuală, după ceea ce au produs pe terenul ştiinţelor şi artelor; ér în fruntea artelor stă fără îndoială drama şi comedia care sunt ultimul cuvênt al prefecţiunei.

Inainte dér voi discipulĭ a Thaliei şi a Melpomenii..... Inainte cu hotărîre, curagiu şi dragoste pentru cariera ce aţĭ îmbrăţoşat, căcĭ la capĕtul ei veţĭ întêlni gloria, cea mai înaltă resplătire ce este dat omului sĕ o aibă.

Sfîrşesc Domnilor, strigând sĕ trăéscă toţĭ acei carĭ au contribuit la înălţarea acestui măreţ edificiu.

Sĕ trăéscă cetăţenii Ieşenĭ pentru a se bucura mult timp de producţiunile ce se vor da pe acésta mare şi frumósă scenă!... Sĕ trăéscă artiştii care sunt chiămaţĭ a o însufleţi cu talentele lor, ér împreună, noi cu toţii, sĕ strigăm uniţĭ într'un singur glas sĕ trăéscă Majestăţile Lor Regele şi Regina şi Augusta Lor familiă, sub auspicele cărora s'a ridicat acest splendid monument al artei!

Mecenaţĭ ai Românilor bucovinenĭ.

Fóia poporală din Cernăuţĭ „*Deşteptarea*“ publică un articul prim, în care arată, cum Românii bucovinenĭ au început în timpul din urmă sĕ se distingă prin atâtea jertfe frumóse aduse pentru causa culturei şi luminărei poporului român din Bucovina. Etă ce spune „Deşteptarea“:

Poporul român din Bucovina, nu mai departe decât înainte cu vr'o 10 anĭ, se ferea încă de lumina şi de învĕţătura, ce o dă şcóla, se ferea chiar ca cel necurat de tămâie.

Dela o vreme însĕ el 'şi-a venit în fire şi a cunoscut, că, ferindu-se de şcólă, se feresce de odorul cel mai scump, se feresce de isvorul tuturor bunĕtăţilor.

El a dis decĭ: jos cu orbia acésta şi a început apoi a da mii de florinĭ şi a dat din an în an societăţii „*Şcóla română*“ din Suceava, ca sĕ ţie la şcólă copii de cei harnicĭ, déră sĕrmanĭ; éră între cei mulţĭ a venit şi neuitatul şi în vecĭ pomenitul protopresviter Vasile *Cocârlă*, de şi-a dăruit tot societăţii acesteia tótă averea de peste 20 de mii de florinĭ, şi şcóleĭ de fetiţe din Rădăuţĭ 5 miĭ de florenĭ; a venit şi boerul Constantin de *Mîrza* de a dăruit cu limbă de mórte éră societăţiĭ „*Şcóla română*“ 5000 florinĭ; a venit şi milosul boer din Stroieştĭ domnul George cavaler de *Popovicĭ*, de a dăruit „*Societăţii Dómnelor române*“ din Cernăuţĭ 10 mii de florinĭ pentru gazda şi şcóla ei cea românéscă de copile; a venit şi părintele Ioan *Gribovicĭ* din Stăneştĭ, de a dăruit tot „*Societăţii Dómnelor române*“ 1500 fl. Şi mii de florenĭ au adunat harnicele Dómne dela „*Societatea Dómnelor române*“ pentru şcolirea copilelor neamului nostru; éră în ăst an întreg poporul român bucovinean s'a ridicat şi a făcut o faptă ca aceea de nime nicĭ nu mai visa, că s'ar puté face pe la noi: a pus adecă la un loc mână dela mână numai în vr'o şése lunĭ peste 30 de mii de florinĭ pentru „*Internatul*“ séu gazda cea mare de şcolerĭ românĭ din Cernăuţ.

Mii de inimĭ române din Bucovina sunt cuprinse acuma de dorul cel sfânt, de a-şĭ pune banul la şcolirea copiilor sĕrmanĭ ai poporului nostru, mii de gândurĭ se frĕmêntă şi se întrec cu chibzuéla: cum ar aduce jertfe mai primite pentru luminarea minţii fiecărui suflet de copil român, şi de aceea cu tot dreptul putem dice:

„Dulce Bucovină,
„Veselă grădină“,

bucură-te căcĭ Duchul cel sfânt al mântuirii suflă puternic peste câmpiile şi plaiurile tale!

Acum nu avem cuvinte de ajuns, cu carĭ ne-am puté arĕta bucuria şi mângăierea nóstră cea nespus de mare, când facem portretul Dómnei preotese vĕduvite *Catinca Vasilovicĭ* din satul Buninţi-Mihovenĭ de lângă Suceava. Dómna Catinca Vasilovicĭ e dóră aceea preotésă, care şi-a dăruit în scris tótă averea în preţ de vr'o 10 mii de florenĭ éraşĭ societăţii „*Şcóla română*“ din Suceavă!

Dómna Catinca Vasilovicĭ se trage din neam bun; ea s'a născut în Satul Mitocul-Dragomirnei în anul 1822, unde părintele ei *Gherasim-Morariu-Andrievicĭ* era

---

România, e un insect cu inimă bună spre casa omului [4]).

Casele, în carĭ se află mulţĭ grierĭ, se crede că sunt făcute, pe loc curat şi prin urmare că sunt norocóse [5]).

Er când se înmulţesc tare, atuncĭ e un semn, că anul, ce urmeză are sĕ fiă un an ploios, dér tot-odată şi roditor [6]).

[6]) Cred. Rom. din Mitocul Dragomirnei, com. de Alex. Romaş, stud. gimn.

Fiind grierii cu inimă bună către casa ómenilor, Românii nicĭ când nu-i prigonesc nicĭ nu-i omóră, ci le dau pace sĕ trăéscă, întâiu pentru-că ei, după credinţa lor, şed numai trei séu cel mult şepte anĭ la casa omenéscă, şi apoi se depărtéză singurĭ; al doilea pentru-că nedându-le pace şi prigonindu-i se înmulţesc cu mult mai tare, [7]) şi al treilea pentru ca nu cumva prigonindu-i şi omorîndu-i ceialalţĭ ce rĕmân sĕ li se bage în urechĭ. Căcĭ se crede, că décă 'i-a întrat cui-va vre-un grier în urechiă, numai din causa aceea 'i-a întrat, pentru-că mai 'nainte de acésta ar fi ucis vre-un alt grier de casă [8]).

[4]) T. G. Djuvara: „Superstiţiunĭ populare la Românĭ şi la diferite popóre“, publ. în „Ţara noauă“ s. II. Bucurescĭ 1886. p. 262: „Décă ţĕranul român, ca şi cel frances, iubesce cântecul monoton, dér vesel al *greerului*, pe care îl consideră ca protectorul vetrei sale, apoi acéstă dragoste superstiţiósă nu trebue sĕ ne surprindă, căcĭ o găsim pănă la aborigenii Europei séu Arianii, carii pe malurile Indului, credeau că *greerul* este veselia şi prosperarea casei“.

[5]) Cred. Rom. din Costâna, com. de Vas. Huţan, stud. gimn. şi a celor din Volcineţ, dict. de I. Morariu.

[7]) Cred. Rom. din Cireş, dict. de Domn. Burla şi a celor din Broscăuţul-vechiu, dict. de Ileana Bahriu.

[8]) Cred. Rom. din Horodnicul-de-jos, şi a celor din Tereblecea, dict. de Ana Nimigean: „décă omorĭ un grier, soţul lui întră în urechiă“.

(Va urma). **S. Fl. Marian.**

Colindile.

Colindile sunt nisce cântece poporale, ce se cântă la anumite sĕrbătorĭ. Ele sunt din veacurĭ rĕmase la poporul nostru, compuse de poeţii poporului nostru, cântate de tinerii noştri. Cele mai multe se referesc la nascerea Domnului Isus Christos orĭ la alte stărĭ din viéţa lui. Se şi cântă aceste colindĭ mai mult la Crăciun şi la Anul nou. Pe cele mai multe locurĭ se colindă în séra ajunului spre diua de Crăciun, precum şi în séra ajunului de Anul nou. Pe unele locurĭ însĕ se colindă şi în sĕrbătorile Crăciunului orĭ anului nou. In unele părţĭ nu colindă, ci umblă „*piţărăii*“ în ajunul de Crăciun de diminéţa, pană cătră amiédĭ; în alte locurĭ âmblă a colinda şi cu steaua şi cu turca, şi cu viflaimul.

La colindat de regulă umblă copiiĭ — pentru veseliă, — şi ómenii sèracĭ pentru câştig. Mai umblă la colindat în unele părţĭ şi junii; ei parte colindă la fete în semn de dragoste şi cinstea, ce li-se cade, parte colindă şi ei pentru câştig, că capĕtă banĭ, colacĭ şi cărnurĭ, din carĭ fac apoi petrecere mare cu joc, cu mâncare şi beutură, care petrecere ţine pănă la Bobotéză, cu puţine întreruperĭ. Petrecerile aceste sunt numite pe unele locurĭ „*bere*“, ér pe alte locurĭ „bulciu“ etc.

Dér scii, iubite cetitorule, că poporul nostru este un popor religios şi poet tot-odată. El a păstrat cu sfinţeniă credinţa şi legea străbună, a cinstit sĕrbătorile şi posturile, carĭ le-a petrecut în fapte bune şi în *cântărĭ* religióse, compuse de poeţii lui:

Când purtam în grea robiă
Lanţul greu
Noi credeam în bărbăţiă
Şi 'ntr'al nostru Dumnedeu.

Cântările acestea religióse, de carĭ are poporul nostru mai pentru fiă-care sĕrbătóre de peste an câte una orĭ mai multe, le-au compus poeţii poporalĭ, Dumnedeu scie când, unde şi care. Fiind ele moştenite dela moşii şi strămoşii noştri, nu trebuesc date uitării. De aceea las sĕ urmeze aicĭ câte-va din ele, pe carĭ le-am cules din diferite ţinuturĭ locuite de Românĭ. Etă-le:

preot. Maica Domniei-sale se chiăma *Samfira* și era fiica preotului *Rotopan-Grigorovicĭ* tot din Mitocul-Dragomirnei.

Dómna Catinca, soră bună cu răposatul Archiepiscop și Mitropolit Dr. Silvestru Morariu-Andrievicĭ, s'a măritat în anul 1843 după Ioan *Soare-Vasilovicĭ*, care a fost paroch în Buninți-Mihovenĭ, și a văduvit în anul 1851.

A purta cu vredniciă sarcina văduviei dela anul 1851 și până acuma, adecă mai-că jumătate de veac, e de bună sémă lucru mare; a purta însĕ sarcina acésta ca văduvă de preot și a ține în mână și o avere în preț de vr'o 10 mii de florenĭ, — asta este ași-șĭ o iscusință, éră în urmă a lăsa tótă averea aceea la școlĭ de copii sĕrmanĭ, asta este o faptă de îndurare, până acuma unică din partea unei preotese pe pământul Bucovinei, o faptă atât de sfântă, încât înaintea ei cu toții trebue sĕ ne închinăm.

Scumpă și milósă Dómnă! Pentru acéstă faptă rară un popor întreg îțĭ mulțămesce acum cu dorința ferbinte: Deschidă-țĭ bunul Dumnedeu ușile fericirii încotro Te vei întórce și dăruiască-Țĭ încă mulțĭ și bunĭ anĭ!!

Cu astfel de inimĭ nu, nu eștĭ perdut încă tu, dragul nostru popor român bucovinean, nu, când atâția solĭ cereștĭ se arată în sînul tĕu; nu, tu nu poțĭ peri, când chiar văduvele îșĭ jertfesc tot ce au pentru luminarea minții fiilor tĕi!

„Dulce Bucovină,
„Veselă grădină",

bucură-te, căcĭ Duchul cel sfânt al mântuirii suflă peste câmpiile și plaiurile tale!

Facă Cel de sus, ca așa toțĭ fiiĭ tĕi românĭ până într'unul sĕ fiă însuflețițĭ de Duchul mântuitor al luminării minții!

Milostiva Dómnă Catinca adĭ e ajunsă la adâncĭ bĕtrânețe. Ea ne arată însĕ prin fapta sa măréță, că inima ei este tinĕră și nu bate decât românesce. Dorul ei nu este altul, decât mântuirea și fericirea neamului românesc din Bucovina.

Până peste hotarele țĕrii nóstre va merge vestea despre fapta măréță a Dómnei preotese îndurătóre, și fiă-care Român din cele patru unghiurĭ cu drag va preamări și bine va vesti numele ei, care neșters și sump se va păstra în vecĭ în istoria neamului nostru bucovinean.

Necrolog.

Ioan I. Teclu, *comerciant și membru al gremiului de comerț levantin în Brașov*, după o lungă suferință, împărtășit fiind cu Sfintele taine, a încetat din viéță în 5 (17) Decemvre la $2^1/_2$ óre după amédĭ în etate de 66 anĭ.

Il jelesc neconsolabilii: **Elena G. Ankĕn, Constantin Maria**, ca surorĭ și frate; **George G. Teclu**, advocat în Bucurescĭ, ca nepot; **Livia** măritată inginer **Atanasescu**, în România și **Maria** ca nepóte.

Rĕmășițele pământescĭ ale defunctului se vor ridica Sâmbătă în 7 (19) Decemvre a. c. la 2 óre după amédĭ din casele Strada Orfanilor Nr. 14 și se vor aședa spre eternă odihnă în cimiteriul Bisericei Sf. Nicolae din Scheiu.

Brașov, 6 (18) Decemvre 1896.

Fiă-i țĕrêna ușóră și memoria binecuvêntată.

Dumitru Scarlat Miclescu.

Mercurĭ, 20 ale lunei expirânde, s'a trimis în căsuța sa din Botoșanĭ, unul din fruntașii vremilor eroice ale Moldovei: Dumitru Scarlat Miclescu. Numele acesta se va păstra de istorie. Dumitru Scarlat Miclescu a făcut parte și parte însemnată, din mândra falangă A. Panu, M. Kogălniceanu, C. Negri, V. Sturdza, C. Hurmuzachi, M. Costachi Epureanu, D. Ralet, V. Alexandri, carĭ au pregătit și făptuit Unirea și carĭ cu munca lor neobósită și îndrăsnéță, cu avîntul și abnegațiunea lor sublimă au smuls neamul nostru din Egipetul castelor și privilegiilor și l'au aședat în țéră liberă și egalitară. Generațiunile următóre au căutat și vor căuta mereu sĕ desăvêrșască opera lor, s'o netedéscă, s'o împodobéscă, s'o desvolte după nevoile și evoluțiunile firescĭ ale timpului: ele au dat și vor da organisatorĭ, educatorĭ. Dér creatorii, părinții, aceia, aceia au fost.....

....Mihail Kogălniceanu, în ședința camerei dela 21 Februarie 1887, a apreciat în termenii următorĭ pe Dumitru Scarlat Miclescu:

....„Om, care a jucat un rol însemnat în țéra acésta, care a purtat un nume din cele mai marĭ din Moldova și care nicĭ-odată n'a lipsit patriotismului și liberalismului. Dimitrie Miclescu este o figură, care va sta și în istorie. Boer mare, fórte mare boer, a exagerat simțiminele democratice și au fost vremurĭ, când s'a desbrăcat de numele de Miclescu și se numea numai „Dumitru Scarlat". El ajunsese pe atuncea, pot dice, a fi considerat ca un fel de demagog....".

Fiul cel mai mare al marelui logofăt Scarlat Miclescu și al soției sale Maria, născută Beldiman, Dimitrie Scarlat Miclescu s'a născut în Iașĭ, la 29 Februarie 1820. A învĕțat în casa părintéscă avênd profesorĭ pe poetul Scawinski și pe cunoscutul Frances Malgouverné; apoi în școlele private de atuncea, Repe, Cuculli: apoi studiă doi anĭ în urmă, la Academia Mihaileană, dreptul cu Flechtenmacher, sciințele naturale cu Cihac, filosofia cu Petru Câmpeanu. In două rêndurĭ călători prin Germania, și primi astfel contactul direct cu apusul civilisat.

La 1846, fù numit candidat (supleant), ér, la 1847, șlen, (consilier) la divanul apelativ din Iașĭ. Amestecat în mișcarea dela 1848, nu fù nicĭ surgunit, nicĭ trimes la mănăstire, pentru-că fugì la timp la moșia Hocenĭ, din districtul Fălciu, proprietatea unchiului sĕu Beldiman. La 1849, sub noua și liberala domnie a lui Grigorie Ghica, el redobândesce funcția judecătoréscă, perdută la 1848; ér la 1850 este înaintat candidat la divanul domnesc (curte de Casație), și la 1852, șlen. In fine, la 1855, este numit president al divanului de apel din Iașĭ. Ca atare, și conform Convenției dela Balta-Liman, face parte și din divanul obștesc (Camera legiuitóre), care-l alege mădular pentru redactarea leguirilor votate. La anul 1856 societatea de medicĭ și naturaliștĭ din Iașĭ îl numesce membru onorar: „virum doctissimum ac celeberrimum Dd. Vornik Demetrium Mikleskum.... etc.;" Iscălesce unul din cei dintâiu actul înființărei comitetului Unirei din 30 Maiu 1856.

La 3 August 1857, este ales, ca unionist, deputat la divanul ad-hoc, de către marii proprietarĭ din Capitala Moldovei. Ia parte activă la tóte discuțiunile și voturile, carĭ au imortalisat marele divan, presidat, cum se scie, de unchiul sĕu, Mitropolitul Sofronie Miclescu, din care mai făcea parte și fratele sĕu, Calinic, mai pe urmă Mitropolit primat. In deosebĭ se distinge în cestiunea jurisdicțiunei consulilor reclamând ca străinii sĕ fiă supușĭ tribunalelor indigene; face un discurs program asupra despărțirei ce se cuvine între cele trei puterĭ ale Statului: legislativa, judiciara și esecutiva.

După încheierea lucrărilor divanului ad-hoc, ia parte activă la propaganda pentru Unire. La 1859 este ales deputat al ținutului Dorohoi în Adunarea electivă care, la 5 Ianuarie, alege pe Cuza domnitor; în același an, întră, la 16 Ianuarie, în minister, la departamentul lucrărilor publice. La 29 August, ia departamentul finanțelor. La Noemvre, trece ministru de justiție. La 1861 se retrage din Adunare pentru-că s'a convins „că aplicarea sinceră și desvoltarea constituțională a marilor principii liberale și naționale înscrise în constituțiă nu se pot realisa cu legea electorală mărginită în cercul impus țĕrei prin Convenția dela $^7/_{19}$ August.

Retras la Cotuarĭ, cere și obține voea sĕ predea gratis curs de istoria patriei la elevii școlei din acea comună. Mai târdiu cere și obține aceeașĭ autorisațiă pentru a preda gratis filosofia la liceul nou înființat din Botoșanĭ.

După 2 Mai, 1864, Kogălniceanu îl numesce comisar, ca sĕ esplice legea rurală locuitorilor sătenĭ. Dimitrie Sc. Miclescu se pune pe esplicat, cu un entusiasm care întrece intențiunile celor carĭ l'au numit. Se îmbrăcă țĕrănesce. Se leapădă de numele sĕu de familiă și nu mai iscălesce decât „Dumitru sin Scarlat"; se dedă la fel de fel de manifestațiunĭ, carĭ neliniștesc spiritele și carĭ nemulțămesc pe guvern. Astfel, la 8 Septemvre 1864, adună 6.000 țăranĭ și plécă în fruntea lor, la Ruginósa, unde Vodă Cuza ascultă, cu voe fără voe, discursurĭ și ovațiunĭ, carĭ nu-i făceau trebuință. In fine, Kogălniceanu speriat, exasperat, trimite la 21 Noemvre 1864, comisarului sĕu tipica telegramă:

„Cunoscênd și apreciând concursul ce ațĭ bine voit a da în aplicația legei rurale, am onóre a vĕ exprima deplină mulțumire din partea guvernului și a vĕ încunosciința că, acéstă lege devenind deja destul de explicată, misiunea d-vóstră încetéză".

Resturnarea lui Cuza Vodă a fost, pentru inima lui Dumitru Scarlat Miclescu, durerea cea mare a vieței sale politice. De atuncia deși raliat, mai ales după mórtea vechiului sĕu domn și prieten, la noul regim și la dinastia Regelui Carol, a dus, când în Dorohoi, când în Botoșanĭ, o viéță ștérsă și retrasă."

Din când în când se apucă de diaristică: *Opiniunea*, *Curierul de Dorohoi*, *Cucoșul pe prag*, au fost create séu lucrate de dênsul, fiă singur, fiă în colaborație. La 1877, a mai fost ales deputat. Dér cariera politicei celei marĭ era sfîrșită: timpurilor nouĕ, trebuiau ómenĭ nouĕ. La 1876 fusese închis de conservatorĭ, pentru articole revoluționare: la 1877, fù scos din funcțiunea de avocat al Statului, de către guvernul liberal, pentru-că lucra fățiș în rĕsturnarea lui. Dér acestea le amintim numai pentru-că zugrăvesc temperamentul neastîmpĕrat al omului, căcĭ, încă odată, rolul istoric a lui Dumitru Scarlat Miclescu se închisese la 1866.

S'ar părea, că o viéță politică atât de plină într'o epocă atât de agitată, n'o mai puteau interesa și alte îndeletnicirĭ. Erore! Dumitru Scarlat Miclescu a scris și versurĭ, și comedii: *Fata Cojocarului*, *Dragul Mamei*, *Fluerul Fermecat* și alte piese originale séu localisate, erau menite, pe la 1851, ca tóte scrierile de pe atuncea, sĕ deștepte o literatură națională.

Dumitru Scarlat Miclescu, care a avut dela părinții sĕi o frumósă avere, a murit sĕrac, ca mai toțĭ ómenii regenerărei României.....

(„Epoca").

Prelegerĭ publice pentru popor.

Din comuna *Foventea*, în comitatul Sibiiuluĭ, primim scirea, că gezelosul amic al poporuluĭ român de-acolo, d-l *D. R. Cordescu*, a deschis un șir de prelegerĭ publice pentru popor, pe carĭ d-sa le va ține în iérna acésta în șcóla română din Foventea *în fiă-care Sâmbătă și Dumінecă séra dela 6—8 óre*.

Prelegerile acestea, cum ni-se scrie, sunt cercetate de popor în numĕr fórte mare, așa că ómeniĭ de multe-orĭ nicĭ nu încap în sală, ceea ce dovedesce, că poporul român din Foventea, ca și din tóte satele și ținuturile românescĭ, e doritor de lumină și sciință, pe carĭ le primesce cu drag, décă are cine i-le da.

Fata gazdi-i fată bună
Domnului Dómne!
Diminéța s'a sculat,
Și pe obraz s'a spălat
Pe obraz tot cu vinars
Pe mânuțe cu vin bun!
In mânĭ cofiț'a luat
Și la rîu a alergat
Rîu — a fost cam turburat
De voinicĭ încunjurat.
Printre voinicĭ s'a țipat
Apă'n cofă și-a luat.
Da-un voinic mi-s'a țipat
Și apa că i-a vĕrsat,
Fetița s'a supĕrat
Și pre el l'a blăstămat:
— „Cine mi-a vĕrsat apa
Inghețare-ar ca dênsa!"
Alt voinic mi-s'a țipat
Inelul 'i l'a luat.
Ea tare s'a supĕrat
Și așa l'a blăstĕmat:
— „Cine-mĭ fură — al meu inel
Rugini-re-ar ca și el!"
Alt voinic mi-s'a țipat
Și cununa i-a luat.
Fata ér s'a supĕrat
Și din gură-a cuvêntat:
— „Cin' mi-a luat cununa
Cununas'ar cu dênsa,
Cu dênsa cu dómnă-sa!"
(Din Reteag.)

Âmblă Maica după fiu.
Raza sórelui!
N'ațĭ vĕdut pe fiul sfânt?
— „Póte că noi l'am vĕdut
Déră nu l'am cunoscut!
— Décă voi l'ațĭ fi vĕdut
Ușor l'ațĭ fi cunoscut
Că pe fața Fiiului
Scrisă-i rada sórelui
Și pe frunte luna plină,
Luna plină cu lumină,
Pe umerĭ îĭ străluceso
Luceferĭ din raiu ceresc!"
Maică! Décă e așa
Nu umbla, nu-l căuta,
Că noi deu că l'am vĕdut
Déră nu l'am cunoscut, —
Sus în curtea lui *Pilat*
Restignit p'un lemn de brad;
Er îngerii-n ceată mare
Sus la ceriu îl ridicară!
Maica sfântă greu ofta
Și 'ncepea a se ruga:
— „Domnul meu și fiiul meu
Mĕ rog ca de Dumnedeu
Celor bunĭ sĕ rĕsplătescĭ
In lăcașele cerescĭ!
Celor rĕi, osândă mare
Unde vermele cel mare
Umblă fără încetare!"
(din Sâncel)

III.

Câte sĕrbătorĭ pe lume
Nu-s ca Crăciunul de bune
De bune și de frumóse
Și de veselóse.
Anul nou și bobotéză
Tot după Crăciun urméză
Furmóse sĕrbătorĭ
Pornesc pețitorĭ.
Ba popa încă aștéptă
Sĕ se mărite vre-o fată
Sĕ-șĭ iee simbriă
Pentru cununiă.
Umblă și bietu diacu
Sĕ-șĭ capete colacu
Tuturor pețind
Feciorĭ însurând.
Décă-s lungĭ câșlegile
Se bucură fetele
Dór vor apuca
A se mărita.
Décă postul mare vine
Se bucură între sine
C'amușĭ resar flori
Și se duc la horĭ.
De vĕd Pascile venind
Și cânii 'n pórtă lătrând
Sar de pe vatră
Pețitorĭ aștéptă.
Ea sare în sus se vadă
Cine vine sĕ se 'ncreadă,
Vede pe birĕul
Cercându-i hornul.
Și dice cu mare'amar:
Nu lătra, câne 'nzădar
Nu fi lătrător
Că nu-s pețitor.
Câne, de m'oi mărita
Eu bine te-oiu ospĕta
Cu bob și cu linte
Ce-or fi atuncĭ de frunte
La popa și la nănașĭ
N'am de und' pune cârnațĭ

Prin acest fapt al sĕŭ, d-l Cordescu premerge cu un noŭ și strălucit esemplu în ceea ce privesce chiămarea ómenilor noștri cu carte, carĭ petrec în mijlocul poporuluĭ.

Am avut, de-altmintrelea, încă multe alte fapte frumóse și generóse de înregistrat din partea d-luĭ Cordescu, care în scurtul timp de vre-o doĭ anĭ, de când s'a stabilit în comuna sa natală, a adus însemate jertfe materiale și a pus la cale multe lucrurĭ frumóse, carĭ merită a fi imitate de toțĭ aceĭ bărbațĭ aĭ noștri, carĭ țin sĕ stórcă stima și recunoscința Românilor de bine.

Ne maĭ amintind de frumósa fundațiune, ce d-sa a întemeiat pentru biserica și școla română de acolo, d-l Cordescu a inițiat în Foventea și înființarea unuĭ institut de banĭ pe acțiunĭ, cu un capital social de 20,000 flor., care institut, cum ni-se scrie, este aprópe de constituire și va purta numele „*Cordiana*". D-l Cordescu lucréză acum și la înființarea unuĭ cor de plugarĭ etc.

Dintre tóte însĕ, esemplul, ce ni-l dă d-l Cordescu prin inițiarea prelegerilor poporale publice, despre carĭ am amintit, întrece orĭ-ce laudă și-l recomandăm spre imitare tuturor bărbaților noștri cu carte dela sate, dér maĭ ales preoților și învĕțătorilor, carĭ prin ast-fel de prelegerĭ nu numaĭ că ar abate poporul dela cercetarea câreiumei și dela alte petrecerĭ nefolositóre, orĭ chiar stricăcióse, dér ar contribui cu pașĭ repeḍĭ la deșteptarea și luminarea lui, câștigându-șĭ cele mai frumóse merite.

Pentru orientare lăsăm sĕ urmeze aicĭ și ordinea materiilor, despre carĭ a preles și va prelege d-l Cordescu înaintea poporuluĭ din Foventea în decursul acesteĭ iernĭ. Acéstă ordine a materiilor a fost presentată și autorităților administrative, (fisolgăbirĕului), cu a căror autorisațiă a deschis d-l Cordescu seria prelegerilor sale. Étă ordinea materiilor:

1) Despre microbĭ și agenții igienicĭ, ca: aierul, căldura, lumina, electricitatea, apa, pămêntul și climele; hrana, bĕutura, curățenia, îmbrăcămintea, locuința și ocupațiunile omului.

2) Despre vasele in carĭ pregătim bucatele și modul de a le conserva.

3) Despre anumite tratamente medicalĭ practice în casurĭ de bóle și accidente

4) Despre plóie, ninsóre și ghéță; fulgere și trăsnete; vulcanĭ și cutremure de pămênt:

5) Despre vite și noțiunĭ de agri și orticultură.

6) Despre telefon și telepsichie; fonograf și telegraf; tipografie și litografie.

7) Despre barometru, termometru, hidrometru și pluviometru.

8) Despre drepturile și datoriele omului în diferitele state de pe pămênt.

9) Anecdote și basme diferite.

O nouă Reuniune de învĕțătorĭ.

(Coresp. part. a „Gazetei Transilvaniei".)

Dicio-St.-Mărtin, 17 Dec. 1896.

Onorată Redacțiune! Ḑilele acestea o scire fórte îmbucurătóre am aflat din rostul unui zelos și vrednic dascăl românesc, — scirea, că în sînul dăscălimei române din *comitatul Tĕrnavei-micĭ* se agită cu însuflețire ideia înființărei unei *Reuniunĭ de învĕțătorĭ*. Pentru întruparea acestei idei, s'a și trimis la adresa fiă-cărui învĕțător român rugarea, de a rĕspunde în scris, décă voesce și-șĭ dă consîmțĕmêntul la organisarea unei astfel de Reuniunĭ.

Scopul acestor rêndurĭ nu este și nu póte fi de-a da pe acéstă cale sfaturĭ dăscălimei nóstre din aceste părțĭ *fórte espuse curentului maghiarisării*, cum sĕ procedeze și ce directivă sĕ ia pentru realisarea planului ei netăgăduit priincios și folositor causei învĕțămêntului nostru poporal și cultivării individuale. Presupun, că cei ce au luat inițiativa vor fi în clar asupra acestei cestiunĭ, a cărei resolvare atêrnă numai și numai dela vointa firmă, dela tactul și însuflețirea pentru causă a tuturor acelora, carĭ doresc prin muncă și stăruințe comune sĕ ajungă la resultate binecuvêntate și folóse morale comune.

Un lucru doresc, ba mĕ cred dator chiar a-l accentua: La orĭ-ce întreprindere bună se recere înainte de tóte *curagiu* și *unitate de vederĭ*.

Curagiul este pentru orĭ-ce întreprindere acel motor puternic, care dă spirit și viéță, întrupéză și realiséză ideia concepută. Și din potrivă, fără curagiu lânceḍesc și mor chiar și cele mai frumóse idei. Nu este vorba aicĭ de curagiul orb al omului ajuns în situațiunĭ estreme; e vorba de *curagiul convingerii*, care trebue neapĕrat sĕ-l avem, când e sĕ punem în lucrare o acțiune sănĕtósă și în urmările ei binecuvêntată.

In casul de sub întrebare, curagiul convingerii trebue sĕ stăpânéscă cu atât mai vêrtos inimile dăscălimei nóstre, cu cât sciut este, că în aceste părțĭ terenul de Reuniunĭ românescĭ, fiă de orĭ ce caracter — esceptionând „Asociațiunea transilvană" — este cu totul lăsat în părăginire, sterp și necultivat. Cu tóte că populația acestui comitat în majoritatea ei este românéscă, totușĭ abia décă odată în an suntem fericițĭ a înregistra vre-o mișcare cu caracter cultural-social românesc. Arteriile vieții românescĭ sunt condamnate la o regretabilă nelucrare prin împrejurărĭ mai mult séu mai puțin in dependente de voința totalității elementului românesc, și c'un fel de duioșiă privim cum pe tóte terenele și în tóte posițiunile vieții publice suntem înlăturațĭ fiă prin tendințele de cutropire ale adversarilor, fiă prin negligența și apatia nóstră.

Și faptul acesta, starea acésta tristă sĕ nu dea óre îndemn dăscălimei nóstre de-a arăta ea măcar semne de viață, de a-se dovedi de ceea-ce trebue sĕ fiă: luminătórea poporului, luptătórea tréză și conscientă a progresului și desvoltării némului?

Da! ea trebue și e datóre sĕ nu stea apatică, ci sĕ lucreze din tóte puterile, cu tóte mijlócele pentru causa culturii și învĕțămêntului nostru poporal. Și cine va puté tăgădui, că Reuniunile de învĕțătorĭ nu sunt un puternic mijloc pentru înaintarea și înflorirea acestei sfinte cause? Pe cât de nedisputat este acest adevĕr, pe atât de necesar se dovedesce postulatul, ca dascălii noștri chiămațĭ a se organisa în Reuniune sĕ fiă pătrunșĭ de acéstă convingere care însoțită de curagiu și dor de lucrare, va întrupa în mod fericit ideia frumósă, ce se agită în sînul lor.

Am ḑis, că la orĭ-ce întreprindere bună, pe lângă curagiul convingerei se mai recere și *unitate de vederĭ*. Cred a fi de prisos motivarea acestei asertiunĭ în special. Voiu atinge dér numai în general, că orĭ câte silințe și-ar da inițiatorii întreprinderii din cestiune pentru realisarea ei, ostenelele lor vor fi zadarnice, décă în locul de bunăvoință vor întâmpina disonanțe și disarmonii. Sub unitate de vederĭ, nu înțeleg órba supunere la pĕrerea cuiva, cu atât mai puțin sacrificarea unei convingerĭ proprii salutare, din care ar puté sĕ resulte dauna întregului. Din potrivă, din pĕrerĭ și convingerĭ diferite, din discuțiunĭ și desbaterĭ calme și seriόse reiese tot-déuna binele causei.

Mai pe sus de tóte însĕ e absolut necesar, ca principiul sĕ întrunéscă unanimitatea tuturor, și principiul sĕ nu fiă supus și sacrificat nicĭ dorințelor particulare, nicĭ ambițiunilor cu pretenții de singură îndreptățire, dér de problematică valóre. Unitatea vederilor trebue sĕ culmineze în adoptarea și salvarea principiului a cărui învingere este egală cu învingerea causei. Pentru principiu dér dorim cu toții sĕ fiă unitate de vederĭ între dăscălimea nóstră, numai acéstă unitate de vederĭ putênd sĕ ducă la o fericită resolvare problema frumósă și românéscă, ce și-au luat inițiatorii mișcării din cestiune.

La lucru dér, iubită dăscălime! Toțĭ Românii de inimă și de bun simț din aceste părțĭ vor întimpina cu dragoste și cu interes nobilele tale nisuințe și toțĭ nutresc dorul fierbinte de a te vedé cât mai curênd organisată și întrunită în Reuniune!

T.

Fenomene vulcanice.

(Urmare.)

Iată cum se întêmplă erupțiunea unui vulcan.

Mai tot-déuna înaintea unei erupțiunĭ se simt zguduiturĭ și detonațiunĭ subterane și cutremure de pămênt mai mult séu mai puțin tarĭ. In casul când erupțiunea vulcanică este destul de puternică, aceste detonațiunĭ premergătóre erupțiunei se aud fórte departe, de esemplu înaintea erupțiunei vulcanului Tembora (pe insula Sumbava) în 1815, zguduiturile subterane au fost simțite aprópe la tóte insulele archipelagului Sundic și pe insula Molukka până la Noua Guinea, detonațiunile se auḑiau la distanța de peste 250 mile geografice. Forța detonațiunilor era atât de tare, că în urma lor se spărgiau zidurile caselor și din Makasar (pe Celebes) la distanța de 52 mile. S'a expediat atuncĭ către Sumbava o corabiă englesă cu trupe de recunóscere toțĭ fiind convinșĭ, că detunăturile auḑite sunt nisce salve de tunurĭ. Dér étă ceva și mai spăimêntător. In timpul erupțiunei vulcanului *Krakatau* (în Archipelagul Sundic, spre sud de insula Sumatra) detonațiunile se auḑiau la 3400 km., adecă cercul acestor teribile bubuiturĭ se întindea *pe* $^1/_{15}$ *parte a suprafeței întregului glob terestru.* Pentru formarea unei idei mai lămurite, ce însemnéză aceste cifre, sĕ presupunem că vulcanul Krakatau se găsesce lângă Viena, atuncĭ detonațiunile erupțiunei lui dela 1883 ar fi fost auḑite nu numai pe continentul întreg al Europei, dér spre Nord până la cóstele vestice ale Grenlandiei și sudice ale Spitzbergului, până la sud de Novaia Semla; în muntele Ural până la malurile mărei Aral și la colțul sud-estic al mărei Caspice, ér spre sud detonațiunile ar fi ajuns până la Eufrat, Marea roșiă, ar fi fost auḑite în Sahara și pe insula Madera!!*).

La Vesuv s'a constatat faptul, că în timpul erupțiunei dela anul 1631 a fost aruncată la distanța de 12 mile geografice o piétră atât de grea, încât căḑênd pe o divniță 'i-a spart cu desăvîrșire boltele.

Cenușa eruptivă este câte odată asvîrlită și la distanțe mult mai marĭ. Cronicele istorice povestind despre erupțiunea Vasuvului în anul 472 spun, că cenușa asvîrlită în mase imense din crater a ajuns până la Constantinopol, ér în timpul erupțiunei dela anul 512 a ajuns până la Tripolis. Avênd în considerațiune, că în timpurĭ mai depărtate ómenii nu prea știau prețui valórea esactității în descrierea fenomenelor naturei, putem socoti mărturisirile de mai sus ca prea esagerate, dér avem alte date în acéstă privință, care sunt mai sigure.

Vulcanul *Conseguina*, în Nicaragua, este remarcabil tocmai prin puterea erupțiunilor sale. Mai cu sémă este interesantă erupțiunea din anul 1835, când puterea asvîrlitóre a craterului lui a ajuns la o intensitate neobservată încă la nicĭ un vulcan, cu escepțiunea erupțiunilor muntelui Temboro și Krakatau.

*) Localitățile unde s'au auḑit detonațiunile dela Krakatau — după Niemayer — sunt următórele: Ceylon, Andamande, Saigon în Cochinchina, insulele Filipine, Geelwingbai în Noua Guinea și Perth în Australia Sud-Vestică. Sfătuim cetitorilor de a controla pe o hartă geografică aceste distanțe.

Că astă-vară am durmit
Porcii s'au rĕit.

(Dintr'un vechiŭ manuscris aflat la Elie Cincea în Gledin, între Reghin și Bistrița).

IV.

Cocoș galbin a cântat
Florile d'albe!
Jos în mare s'a lăsat
Apă 'n aripĭ a luat
Sus la ceriŭ a ridicat
Ca sĕ facă feredeu
Sĕ se scalde Dumneḑeu,

Dumneḑeu
Cu soțul sĕu.
Tot se scaldă
Și se 'ntrébă:

Ce-i mai bun p'acest pămênt?
— „Nu-i mai bun ca boul bun
Că rĕstórnă négră brazdă
Și pe brazdă grâu revarsă,
Grâu revarsă, grâu frumos,
Ce la paiŭ e trestrios,
Și la spic e luminos.
Tot se scaldă și se 'ntrébă:
Cei-i mai bun p'acest pămênt?
— „Mai bună e óia bună
Că ea vara te 'ndulcesce,
Și iérna te încăldesce!
Dér e bun și calul bun,
Că te duce și te-aduce
Pórtă óse pĕcătóse;
Te duce ca fulgerul
Te-aduce ca cugetul!
Ce-i mai bun p'acest pămênt?
Nu-i mai bun ca omul bun!
Se scólă de diminéță
Se spală frumos pe față
La biserică se duce
Cu făclii și cu luminĭ
Cu prescurĭ cu 'nchinăciunĭ
Cu mai multe rugăciunĭ!

V.

Colo 'n dealu după deal
Diminéța lui Crăciun!
Grea turmă de oi se vede,
Dér la ele cine-mĭ șede?
Șede *Lariu* pĕcurariu
Cu brâu lat ințânțălat,
Cu flueru ferecat.
Când din fluer el tăcea,
Oile se împrăștia,
Când cu flueru trăgea
Oile ér se strângea,
El din graiŭ că le grăia:
Lăsa-voiŭ în truda oi
Că de când sed lângă voi
Am albit și eu ca voi!
— Dragul nost, stăpânul nost
Scóte-ne numai din post*)
Nu ne lăsa 'n cap de érnă
Ci ne scóte 'n primăvară!
Că și noi te-om dărui:
La Crăciun
C'un suman bun,
La Păscițe
Cu jintiță,
La Sângeorz
C'un miel frumos,
La Ispas
C'un bruș de caș,
La Rusale
O lână mare!

VI.

Colo 'n jos și mai în jos
Este-un strat de busuioc
Cu cărare prin mijloc.
Dér cărarea cine-o face?
— Face-on bou cu córne largĭ.
Da pe córne ce mai este?
— Este un leagân de mĕtasă,
În leagân cine-i culcată?
— Da Maria albă fată,
Tot cósă și chindisesce
La năfrămĭ împărătescĭ,
La mamă-sa ciupăgele,
La tată-s'o gulerele
Ți-i mai mare drag de ele.
Tivesce-mĭ și-a mea năframă,
Că-țĭ dau buțĭ
Cu banĭ mărunțĭ,
Și-țĭ dau carĕ,
Cu comóră!
— Nu-mĭ da buțĭ
Cu banĭ mĕrunțĭ,
Ni-ce carĕ
Cu comóră,
Făr' voinicul cel de-a séră
Cu pĕr galben rătezat,
Cu cisme negre 'ncălțat.

(Din Reteag) I. P. R.

*) Se înțelege „din postul mare" c'apoi dă érba.

Erupţiuea vulcanului Conseguina — 1835 descrisă de C. W. Fuchs — a avut după o linişte de 26 anĭ. O oră după ɘputul fenomentului totul era cufundat cel mai adênc întunerec..... După cunurĭ grósnice de pămênt şi zguduiturĭ terane, la 23 Ianuarie s'a audit un tuteribil şi a început a cade o plóiă de uşă atât de abundentă, că în curênd ıl era acoperit cu ea. Acéstă plóiă de uşă a durat până la 27 Ianuarie. Un înerec complet produs prin norĭ de fum cenuşă a durat 43 óre, dér partea cea i interesantă a fenomenului sunt depările enorme la care a ajuns cenuşa vulıică, care fù dusă până la Chiapa 400 spre nord de locul erupţiunei. La Sancta na pe Jamaica, depărtată la 400 mile ʒlese, cenuşa a cădut în diua de 24 şi Ianuarie, adecă a fost dusă cu o iuţélă 170 mile pe di. Corabia „Couway" la lepărtate de *1100 mile* de Conseguina a sit suprafâţa Oceanului acoperită de ceʒă şi piétră porósă pe o întindere de mile.

(Va urma).

Credinţe poporale.

VI.

Pentru-ce n'au caii córne?

A fost când-va acea vreme — aşa ın bĕtrânii şi eu cred bĕtrânilor — când i ar fi avut córne, dér de hămisiţĭ şi ɔomĭ, ce sunt, le-ar fi perdut.

Étă cum s'a întêmplat şi asta trébă:

Dér nu. Intâiŭ iertaţĭ un cuvênt....

.Nu m'a striga nimene de mincios, décă iŭ dice, că demult, — bună mite după top — nu a fost atâta spusă de dubele, ɔĭ vite cu córne, câte vedem în dilele ɔstre.

Nicĭ veste. Dór în corabia bădicului ɔe cel bĕtrân nicĭ că ar fi încăput gulea, ɜva — numim numai — a badei George ɜpoi alte şi alte multe, ce-s resleţite colo ıin cireşer pe cóstele mândrilor Carpaţĭ, nplênd aerul cu o dăinuială dulce cu tangele dela gât.

Acesta-mĭ era cuvêntul şi cu acesta n pus mai pe sus de orĭ-ce îndoială, că ı atuncĭ — ferĭ dómne sĕ fi fost atâtea ɔincĭ*) şi cornute, ca astădĭ.

Au fost totuşĭ aşa mai puţinele, — ece — douĕ-decĭ, că de nu era sêmênţa, ɘ unde ar fi sporit? Aceştea, câte vor fi ıst, că pe numĕrul lor nu jur, trăiau împreună caĭ, boi, cum le-au lăsat Dumnedeu.

Dér mare osîndă era pe caĭ straiţa ɜea. Aceea adecă poftia, ca gura diuaɔptea sĕ tot rupă şi se trimétă în jos şi ı totuşĭ nu mai dicea în veac, că acuma-i ɘ ajuns — décă nu cumva la Ispas... pe n ceas.

Şi caii rupeau bucuros, pe unde puau. Ci unde era érba mai dulce, mĕıntă şi subţire ca mătasa, ei nu se feceau de loc, că vedĭ nu aveau dinţĭ, nuıai la falca din jos.

Din potrivă boii şi vacile chiar acolo ceau fóle — gândescĭ, că numai în pisıă, pentru-că ei aveau dinţĭ la ambe ălcile, deşĭ nu aveau córne.

Asta nu era pe sprîncéna cailor. Jur ă nu. Cumpăniţĭ numai, boul sĕ mânce inaintea lui tótă dulceţa pămêntului!

Cuviósă Docă! se putea asta? Nicĭ um. Mórte da, dér asta nu!

Se sfătuesce déră caii, cum s'o scótă ı limpede. La urmă se înţeleg ei, că înre împrejurările date nu pot sĕ facă un ıcru mai cuminte, decât sĕ trimită deputaţiă la dumnialor boii, cu rugare smerită, ĕ facă o învoială. Invoiala era aceea, că aii din socotinţă cătră măriele lor îşĭ jeresc bucuros cómele — podóba capului şi rmele lor nepreţuite la vreme de nĕcaz — în schimb, că măriele lor sĕ binevoéscă -le cinsti colţii din falca de sus.

Ei bine! Deputaţia îşĭ dă rugarea nainte şi aştéptă un rĕspuns mulţămitor.

Boii de altă parte de mult doriau şi i sĕ-şĭ vadă fruntiţa împodobită colea cu louĕ crengĭ puternice — frumseţă în pace, sculă bună la nevoiă, dér vedĭ mintea. Aceea totdéuna dicea: tacĭ. Aştéptă, rabdă, că vine sura la mĕsură. Drept, că de colţii aceia nu ai ceva mare folos cu străiţele tale, dér pentru aceea de ce sĕ-i dai până nu-ţĭ vine un preţ cinstit?...

Preţul era de fată si încă în formă de rugare umilită. Boii l'au primit şi au făcut schimbul. Au dat adecă cailor dinţii din sus, ca sĕ pótă róde mai bine şi sĕ-şĭ împace straiţa cea fără fund, éră caii au dat boilor córnele lor.

De-atuncĭ n'au caii córne, dér nicĭ boii dinţĭ din sus.

(Audită în Farnaş). *Koevari.*

*) Poporul din loc glumind adese-orĭ dice ɜailor — *opincĭ*: hi! daţĭ opincă! etc.

MULTE ŞI DE TOATE.

Mórte ciudată.

Pictorul Peutemann s'a născut în Rotterdam în anul 1650 şi prin tablourile lui el şi-a câştigat curênd un renume mare. Odată primi comanda de-a face un tablou, care sĕ represente vanitatea petrecilor lumescĭ, representând capete de morţĭ şi schelete împodobite cu petri scumpe şi cu florĭ şi cântând pe instrumente musicale. Ca sĕ pótă imita cât de bine natura, pictorul se închise în museul anatomic a unui medic, care era amicul sĕu. In acest museu era un numĕr mare de schelete acăţate de sêrme de fier, şi erau aşedate multe cranie şi óse pe nesce dulapurĭ. Peutemann desena şi picta fórte diligent, într'o di însĕ îl cuprinse somnul precând lucra şi adurmi. Pe când durmea începuse cutremurul, care la 18 Septemvre 1692 a devenit atât de pernicios pentru Rotterdam.

Petuemann de-odată se deştéptă în urma sguduiturilor. Cu gróză vede capetele de morţĭ, sărind şi ciocnindu-se unul cu altul şi scheletele, plecându-se unul spre altul cu sgomot mare. El în acest moment credù, că a sosit diua judecăţii de pe urmă şi sări din catul al doilea în stradă, cădênd jos jumĕtate mort. Inzadar au încercat amicii sĕi, după-ce s'a mai restabilit, al lămuri despre causa spaimei lui; — puterile lui spirituale îl părăsiseră cu totul şi el muri în câte-va dile după aceea nu de urmările lesiunei corporale, ci de urmările spaimei sale.

*

Generositatea ómenilor simpli.

Când în Paris s'a surpat odată o schela, pe care se aflau lucrătorii zidarĭ, carĭ ajunseseră în lucrarea lor până la coperişul clădirei, doi dintre muncitorĭ remaseră acăţaţĭ de o scândură, care se încovăia amar sub povara lor şi era aprópe sĕ se rupă.

— „Petre!" strigă cel mai bĕtrân, „slobóde scândura, căcĭ eu am nevastă şi copii!"

— „Ai drept!", rĕspunse Petrea slobodind scândura, cădù jos şi într'o clipită a fost mort.

Călendarul sĕptĕmânei.

DECEMVRE. are 31 dile. ANDREA.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum.	8 C. Patapiu	20 Amon
Lunĭ	9 Zĕmisl. Sf. Anei	21 Toma
Marţĭ	10 † M. Mina, Erm	22 Zenone
Mer.	11 C. Daniil stêlp.	23 Victoria
Joi	12 † Sf. Spiridon	24 Adam şi Eva
Vin.	13 Păr. Auxentiu	25 † Nasc. D-lui
Sâm.	14 M. Tirsu	26 † Mart. Stefan

Cursul la bursa din Viena.

Din 18 Decemvre 1896.

Renta ung. de aur 4%	122.35
Renta de corone ung. 4%	99.20
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	122.30
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	101.—
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.10
Bonurĭ rurale ungare 4%	97.35
Bonurĭ rurale croate-slavone	97.40
Imprum. ung. cu premii	150.50
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	137.—
Renta de hârtie austr.	101.25
Renta de argint austr.	101.55
Renta de aur austr.	123.20
Losurĭ din 1860	143.50
Acţii de ale Băncei austro-ungară.	933.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	407.—
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	372.75
Napoleondorĭ	9.54½
Mărcĭ imperiale germane	58.90
London vista	119.95
Paris vista	47.50
Rente de coróne austr. 4%.	100.75
Note italiene	45.40

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 18 Decemvre st. n. 1896.

Mĕsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. fl.	cr.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	5	90
„	Grâu mijlociu	5	70
„	Grâu mai slab	5	40
„	Grâu mestecat	3	80
„	Sĕcară frumósă	3	90
„	Sĕcară mijlociă	3	70
„	Orz frumos	3	40
„	Orz mijlociu	3	20
„	Ovĕs frumos	2	40
„	Ovĕs mijlociu	2	10
„	Cucuruz	3	70
„	Mălaiu	4	10
„	Mazăre	6	50
„	Linte	11	—
„	Fasole	6	—
„	Sĕmênţă de in	8	—
„	Sĕmênţă de cânepă	5	—
„	Cartofĭ	—	75
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	44
„	Carne de porc	—	48
„	Carne de berbece	—	28
100 kil.	Sĕu de vită próspĕt	21	—
„	Sĕu de vită topit	32	—

Bursa de mărfurĭ din Budapesta.

din 17 Decemvre n. 1896.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţul per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenesc	81	8.35	8.40
Grâu dela Tisa	81	8.40	8.45
Grâu de Pesta	81	8.35	8.40
Grâu de Alba-regala	81	8.35	8.40
Grâu de Bácska	81	8.45	8.50
Grâu ung. de nord	81	.—	.—

Sĕminţe vechi orĭ nouĕ	soiul	Calitatea per Hect.	Preţul per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	6.65	6.70
Orz	nutreţ	60—62	4.—	4 85
Orz	de vinars	62.64	5.10	5.90
Orz	de bere	64.66	6.50	8.—
Ovĕs		39.41	5.70	6.20
Cucuruz	bănăţ.	75	.—	.—
Cucuruz	altŭ soiu	78	.—	.—
Cucuruz	„	—	.—	.—
Hirişcă	„	—	—.—	—.—

Preţul pe 100 chilograme.

Productediv.	Soiul	Cursul dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	46.—	52.—
—	transilvană	—.—	—.—
—	bănăţênă	—.—	—.—
„	roşiă	35.—	38.—
Oleu de rap.	rafinat dupla	—.—	—.—
Oleu de in		—.—	—.—
Uns. de porc	dela Pesta	50.—	51.—
„	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	50.—	50.50
„	afumată	55.—	56.—
Seu		—.—	—.—
Prune	din Bosnia în buţĭ	16.50	17.—
„	din Serbia în sacĭ	16.25	16.75
Lictar	slavon nou	19.—	19 50
„	bănăţenesc	17.—	17.50
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	ungurescĭ		
„	sêrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.—	—.—
Spirt	brut	—.—	—.—
„	Drojdiuţe de spirt	—.—	—.—

Cursul losurilor private

din 17 Decemvre 1896

	comp.	vinde.
Basilica	6.80	7.20
Credit	201.75	202.75
Clary 40 fl. m. c.	57.—	58.—
Navig. pe Dunăre	136.—	140.—
Insbruck	27.75	28.75
Krakau	27.75	28.25
Laibach	22.75	23.50
Buda	58.50	59 50
Palffy	57.—	58.—
Crucea roşie austr.	18.—	18.80
dto ung.	10.—	10.50
dto ital.	—.—	—.—
Rudolf	22.50	24.—
Salm	69.75	70.75
Salzburg	27.25	28.25
St. Genois	71.—	72.—
Stanislau	44.—	46.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	146.—	150.—
dto 4% 50	68.—	72.—
Waldstein	60.—	62.—
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	18.50	19.50

Bursa de Bucurescĭ

din 17 Decemvre n. 1896.

Valorĭ	Dobênda.	Scad. cup.	Cu banĭ gata
Rentă română perpetuă 1875	5%	Apr.-Oct.	101 ½
Renta amortisabilă	5%	„ „	99.⅜
„ „ (Impr. 1892	5%	Ian.--Iul.	100.—
„ „ din 1893	5%	„ „	100.—
„ „ 1894 int. 6 mil.	5%	Apr.-Oct.	95.¾
„ „ (Impr. de 32. ½ mil.	4%	Ian.-Iulie	88.¾
„ „ (Impr. de 50 mil.	4%	„ „	83.⅜
„ „ (Imp. de 274 m. 1890	4%	„ „	88.¾
„ „ (Imp. de 45 m. 1891	4%	„ „	88.⅜
„ „ (Im. de 120 iul. 1894	4%	„ „	88.½
„ „ (Im. de 90 mil. 1896	4%	„ „	86.¾
Oblig. de Stat (Conv. rurale).	6%	Mai-Nov.	101.½
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10	„ „	293.—
Oblig. comunei Bucurescĭ 1883	5%	Ian.--Iul.	97.—
„ „ „ din 1884	5%	Mai-Nov.	—.—
„ „ „ din 1888	5%	Iun.-Dec.	—.—
„ „ „ din 1890	5%	Mai-Nov.	95 ¾
Scrisurĭ fonciare rurale	5%	Ian.-Iulie	93.—
„ „ urbane Bucurescĭ	6%	„ „	—.—
„ „ „ „	5%	„ „	94 ½
„ „ „ Iaşĭ	5%	„ „	91.—
Oblig. Soc. de basalt artificial	6%	„ „	—.—
	V. N.		
Banca Rom. ult div. fr. 12.81	500	150 v.	—.—
Banca Nation. ult. div. 36.—	500	într. v.	1855.
Banca agricolă	500	150 v.	227.—
Dacia-România ult. div. 35 lei	200	într. v.	452.—
Naţionala de asig. ult. div. 43 lei	200	„ „	488.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	„ „	310 —
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l.	250	„ „	209.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	„ „	—.—
„Patria" Soc. de asig. ult d. 4 lei	100	„ „	115.—
Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0	200	„ „	—.—
„ „ „ „ 2 em. u. d. 0	100	„ „	—.—
Soc. de fur. militare u. d. 60 lei	500	„ „	—.—
„Bistriţa" soc. p. f. hârtii 30 „	1000	„ „	—.—
Societ. p. const. de Tramways	20.	„ „	—.—
20 francĭ aur			—.—

SCOMPTURĬ:

Banca naţ. a Rom.	5%	Paris	2%
Avansurĭ pe efecte	6%	Petersburg	4½%
Casa de Depunerĭ	5½	Berlin	5%
Londra	4%	Belgia	3%
Viena	4.—	Elveţia	4½

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Nr. 18222—1896

Publicațiune.

Lunî în 28 Decemvre a. c. înainte de prânz la 10 óre se va ține la oficiul orășenesc economic o licitațiune verbală și pertractare scripturistică de oferte pentru arêndarea din 1 Novembre 1896 până în 31 Octombre 1900 a mai jos amintiților agri și livezî date orașului Brașov în urma comasațiunei.

Reflectanțiî au de a-șî ascerne ofertele scripturistice provĕdute cu timbrul recerut și cu vadiul de 10% din suma anuală de arêndă oferată cel mult până la 10 óre înainte de prânz a amintitei ḑile la oficiul orășenesc economic, unde sĕ pot totdeodată și vedea în decursul órelor oficióse și condițiunile de arêndă.

Vadiul are se constea din banî gata séu hârtii de preț.

Inainte de licitațiunea verbală este de a se depune un vadiu de 10 % din prețul de strigare.

In ofertele scripturistice, a căror deschidere va avea loc după licitațiunea verbală, este de a se aminti agrul séu livada pentru care se oferéză; mai departe dechierațiunea, că oferentului i sunt cunoscute condițiunile de arêndă și că sĕ supune lor necondiționat.

In casul când în primăvara anului 1897 prin predarea judecătorésca se va face o schimbare în pămênturî, atuncî arêndatorului nu i stă în drept, ca sĕ céră dela oraș vr'o despăgubire.

Pămênturile de arêndat sunt următórele:

1) In valea cetățeî 67 jugere 1501 stânjinî patrațî.

2) Un petec de pămênt de un jugĕr lângă valea Timișului.

3) Hotarul boilor 328 jugere 28 stânjinî patrațî, din carî în partea de cătră Rogóze au de a se separa eventualminte 45 jugere catastrale, carî în acest cas nu se vor arênda.

4) Marginea pădurei în sus de pămênturile firmei Czell și fii, până la locul tragerei la țintă, în câmpul Christianului, 41 jugĕre 573 stânjinî pătrațî.

5) Lângă fabrica Dr. Ferd. Otroban 27 jugĕre 1525 stânjinî pătrațî.

6) La marginea Brașovechiului, între stațiunea dela Bartolomei și fabrica Dr. Otroban 2 jugĕre 320 stânjinî patrațî.

7) In dărătul oborului — 917 stânjinî pătrațî.

8) Locul pentru cimiterul central 25 jugĕre.

Brașov, 12 Decemvre 1896.

1127,1—3 Magistratul orășenesc.

Publicațiune de licitațiune.

Biserica română gr. or. cu hramul St. Nicolae din Brașov-Scheiu, și comuna bisericéscă română gr. or. din Brașov-Cetate avênd de scop a vinde realitatea lor aflătóre în Brașov suburbiul Blumĕna, a împărțit aceia realitate în 16 parcele, după cum sĕ póte vedea din planul aflător în Cancelaria Eforiei școlelor centrale române din Brașov. Din acele 16 parcele de astă-dată sĕ pun în licitație următórele 3 parcele:

1. Parcela IV în estensiune de 1441.68 metri cuadrațî, dimpreună cu casa de grădinar, prețul de eschiamare fiind 2400 fl. v. a.

2. Parcela V în estensiune de 1167.90 metri cuadrațî cu prețul de eschiamare 1800 fl. v. a.

3. Parcela VI în estensiune de 1348.50 metri cuadrațî cu prețul de eschiamare 2700 fl. v. a.

Licitația pentru vinderea celor trei parcele sus numite sĕ va ținea n 8/20 Ianuarie 1897 la 9 óre înainte de amiaḑî în Cancelaria Eforiei școlelor centrale române gr. or. din Brașov, unde sĕ va putea lua în vedere planul de parcelare și sĕ vor putea ceti și condițiunile de licitație.

Până la 7/19 Ianuarie 1897 sĕ pot face și oferte în scris, provĕḑute cu vadiu de 10% a prețului de eschiamare.

Ofertele în scris sunt a sĕ adresa cătră Eforia școlelor sus pomenită.

La dorința cumpĕrătorului jumĕtate din preț va putea sĕ rĕmână întabulat pe parcela cumpĕrată pe lângă plătirea unei dobândî de 6%.

Brașov, 18/30 Nov. 1896.

1129,2—3

Anunciurî
(inserțiuni și reclame)

Suntŭ a se adresa subscris[ei] administrațiunî. In casul pu[-]blicării unui anunciu mai mu[lt] de odată se face scădĕmên[t] care cresce cu cât publicare[a] se face mai de multe-orî.

Administr. „Gazeta Trans[ilvaniei]."